

Türkiye’de Yoksullar Arasında Konut Güvensizliği

Arif AKBAŞ¹

Türkiye’de Yoksullar Arasında Konut Güvensizliği

Özet

Konut güvensizliği, bireylerin yeterli, güvenli ve sürdürülebilir bir konutta yaşama imkânından yoksun kalması durumudur. Bu durum barınma maliyetlerinin yüksekliği, yetersiz konut arzı veya sosyal destek eksikliği gibi nedenlerle bireylerin sürekli konut değiştirmek zorunda kalmasına ya da evsizlik riskiyle karşı karşıya olmasına yol açar. Türkiye’de, yoksullar arasında konut güvensizliği sorunu yaygın ve ciddi bir meseledir. Bu durum, ekonomik kısıtlamalar nedeniyle düşük gelirli bireylerin güvenli ve sağlıklı konutlara erişimini engellemekte ve yaşamalarını olumsuz etkilemektedir. Konut güvensizliği, ekonomik nedenler, eşitsizlik, yapısal eksiklikler, bakımsızlık, yerleşim yerlerinin kalitesizliği ve doğal afet riskleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu çalışma, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği sorununu anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Makalede, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği sorununu ele almaktadır. Araştırmanın temel amacı, bu sorunun nedenlerini ve etkilerini incelemek ve çözüm önerileri sunmaktır. Çalışmada, literatür taraması ile istatistiksel verilerden hareketle nitel-nicel/ yorumlayıcı araştırma yöntemleri kullanılarak, yoksul hanelerin konut koşulları ve güvenlik algıları üzerine veriler toplanmıştır. Bulgular, konut güvensizliğinin yaygınlığını ve etkilerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, politika yapımcılar ve karar vericiler için öneriler sunulurken, konut güvensizliği sorununun azaltılması için stratejiler önerilmektedir. Çalışma, Türkiye’deki konut güvensizliği sorununa dair anlayışımızı derinleştirmek ve toplumsal refahı artırmak için önemli bir adımdır.

Anahtar Sözcükler: Konut ve yerleşim sosyolojisi, Konut güvensizliği, Yoksulluk, Konut koşulları, Yerleşim yeri kalitesi, Toplumsal eşitsizlik.

Home Insecurity Among the Poor in Türkiye

Abstract

Housing insecurity, defined as the lack of access to adequate, safe, and sustainable shelter, has become an increasingly urgent issue in Turkey, particularly among low-income populations. Economic constraints, housing market imbalances, structural deficiencies, and environmental risks contribute to a growing segment of society facing precarious living conditions or the threat of homelessness. This study investigates the scope, underlying causes, and social consequences of housing insecurity among the urban poor in Turkey. Employing a mixed-methods approach that integrates literature review, statistical data, and both qualitative and quantitative analyses, the research explores the living conditions and safety perceptions of economically disadvantaged households. The findings reveal the widespread nature of housing insecurity and its significant impacts on individual and collective well-being. Based on these insights, the study proposes comprehensive policy recommendations aimed at mitigating housing insecurity and improving access to safe, affordable housing. This research contributes to the academic and policy-oriented discourse on urban poverty, social inequality, and housing justice in the Turkish context.

Key Words: Sociology of housing and settlement, Housing insecurity, Poverty, Housing conditions, Settlement quality, Social inequality

1 Dr. Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı, Sivas, Türkiye, Eposta: aakbas@cumhuriyet.edu.tr ORCID: 0000-0002-8480-4350

Makale Geliş Tarihi (Recieved): 19.12.2024 Makale Kabul Tarihi (Accepted): 29.06.2025

1. Giriş

Türkiye’de, yoksullar arasında konut güvensizliği sorunu, yaygın ve derin etkileri olan önemli bir meseledir. Bu sorun, ekonomik kısıtlamalar nedeniyle düşük gelirli bireylerin güvenli ve sağlıklı konutlara erişimini sınırlandırarak, yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Konut güvensizliği, yapısal eksiklikler, bakımsızlık, yerleşim yerlerinin kalitesizliği ve doğal afet riskleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’nin dört bir yanında, yoksul kesimlerin karşılaştığı konut güvensizliği sorunu, acil çözüm gerektiren bir sosyal adaletsizlik örneğidir. Türkiye’nin sosyoekonomik dokusunda, yoksullukla mücadele süreci uzun yıllara dayanırken, konut güvensizliği de yoksul kesimlerin karşılaştığı temel sorunlardan biri haline gelmiştir. Konut güvensizliği, yoksul bireylerin sağlıklı, güvenli ve uygun konutlara erişimini engelleyen, yaşamlarını olumsuz yönde etkileyen bir sorundur. Bu makale, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği konusunu ele alarak, bu önemli sosyal sorunun anlaşılması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi için bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Konut güvensizliği, yapısal eksiklikler, bakımsızlık, yerleşim yerlerinin kalitesizliği ve doğal afet riskleri gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu faktörlerin bir araya gelmesiyle, yoksul haneler genellikle sağlıklı, güvensiz ve yaşanması zor konutlarda yaşamak zorunda kalmaktadır. Yetersiz konut koşulları, fiziksel sağlık sorunlarına, psikososyal streslere ve çocukların eğitim ve gelişimine zarar verebilmektedir. Bu nedenle, konut güvensizliği, yoksullukla birlikte ele alınması gereken karmaşık bir konudur. Çalışmanın temel hedefi, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği sorununu anlamak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın yapısı ve metodolojisi dört ana kurala dayanmaktadır. İlk kural, problemin mantıklı bir tanımını içermektedir. Konut güvensizliği sorununun doğru bir şekilde tanımlanması, araştırmanın temelini oluşturur ve sorunun anlaşılmasını sağlar.

İkinci ve üçüncü kural, daha önce yapılmış çalışmaların incelenmesi ve çalışma için seçilen metodolojinin açıklanmasını içerir. Bu kapsamda, Türkiye’deki konut güvensizliği üzerine önceki araştırmalar incelenmiş ve mevcut literatürdeki boşluklar belirlenmiştir. Çalışmanın metodolojisi olarak, nitel ve nicel araştırma teknikleri bir arada kullanılarak, yoksul hanelerin konut koşulları ve güvenlik algılarına ilişkin veriler toplanmıştır. Dördüncü kural, temel bulguların ve sonuçların belirtilmesini içermektedir. Bu makalede sunulan bulgular, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği sorununun ciddiyetini ve yaygınlığını vurgulamaktadır. Ayrıca, yapılan analizler ve veri çıkarımları, konut güvensizliğinin nedenlerini ve etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak temel bulgular sunmaktadır. Giriş bölümü, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliği sorununu ele almak için belirlenen temel hedefleri ve yaklaşımı özetlemektedir. Devam eden bölümler, konut güvensizliği sorununu daha derinlemesine incelemek ve çözüm önerileri sunmak için politika yapıcılara kaynak sağlayacaktır. Çalışmanın, Türkiye’de konut güvensizliği sorununa dair anlayışımızı artırarak ve toplumsal refahı artırarak önemli bir katkı sağlayacağı umulmaktadır.

“Konut ve yerleşim sosyolojisi”, insanların yaşadıkları mekânları, konut koşullarını, yerleşim düzenini ve bu unsurların sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamlardaki etkileşimlerini inceleyen bir alanı ifade eder. Bu sosyoloji dalı, insanların yaşam kalitesini, toplumsal ilişkileri ve kimlik oluşumunu etkileyen faktörleri anlamak amacıyla konut ve yerleşimle ilgili süreçleri araştırır. Konut ile insan yerleşimi sosyolojisi, ekonomik ve politik faktörlerin yanı sıra kültürel/ çevresel dinamikleri de dikkate alarak, insanların konut tercihlerini, yerleşim yerlerini seçme süreçlerini ve bu süreçlerin sonuçlarını analiz eder. Ayrıca, bu alanda yapılan araştırmalar, konut politikalarının geliştirilmesi ve sosyal adaletin sağlanması gibi konulara da ışık tutmaktadır. Konut ve yerleşim sosyolojisi, insanların yaşadıkları çevreyi ve konutlarını anlamak için disiplinler arası bir yaklaşım benimserken, toplumun çeşitli kesimlerinin konut güvencesi ve kalitesi konusundaki eşitsizliklerin azaltılması için çalışmaktadır (Gottdiener vd., 2019, s. 1-17).

Türkiye'nin kent bölgeleri, inanılmaz bir insan çeşitliliği içermektedir. 1970'lerden bu yana, kent bilimcileri, kapitalizm ile metropol arasındaki ilişkiye giderek daha fazla önem vermiştir. Kültürün incelenmesi ve nesnelerin işaretler olarak rolü, yeni kent sosyolojisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Sosyologlar, metropol yaşamını uzun süredir kültürel yönleriyle incelemektedirler. Tipik olarak kent sosyolojisi ders kitapları, sosyo-mekânsal olguları anlamanın birkaç alternatif yolunu sunarlar veya hiç sunmazlar; yalnızca belli başlı konuları açıklamakla yetinmektedirler. Sosyo-mekânsal bakış açısı ise insanlar ile mekân arasındaki karşılıklı ilişkiyi, bireysel davranışların arkasındaki sosyal dinamiklerle ilişkilendirmektedir. Bu çerçevede gayrimenkul sektörü; arazi geliştiricileri, inşaat şirketleri, finans kuruluşları ve bankalar gibi aktörlerden oluşmaktadır. Bu aktörler hem fiziksel çevrenin biçimlendirilmesinde hem de konut politikalarının yönlendirilmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Yani, kent mekânının nasıl ve kimin için üretileceği sorusu, bu ekonomik aktörlerin çıkarlarıyla doğrudan bağlantılıdır (Tosun, 1995, s. 57).

“Konut güvensizliği” terimi, bir kişinin veya bir topluluğun yaşadığı konutun fiziksel, ekonomik, sosyal veya psikolojik açıdan güvenli olmadığına dair algıladığı veya gerçekten var olan bir durumu ifade etmektedir. Bu kavram, sosyolojik olarak incelendiğinde, üzerinde etkili olabilecek çeşitli faktörler bulunmaktadır. Konut güvensizliğinin en yaygın nedenlerinden biri ekonomik faktörlerdir. Yetersiz gelir, işsizlik veya düşük ücretler, insanların daha güvenli konutlara erişimini sınırlayabilir. Konut güvensizliği, düşük gelirli veya yoksul bölgelerde daha etkilidir. Ayrıca, kira maliyetlerinin yüksek olması da insanların daha düşük kaliteli ve güvensiz konutlarda yaşamalarına neden sağlar. Konutun fiziksel durumu da güvensizlik hissine sebebiyet verir. Örneğin, yapısal hasarlar, su sızıntıları, elektrik veya tesisat sorunları gibi konutun güvenli olmadığına dair belirtiler, insanların güvensizlik hissetmelerine yol açabilir. Ayrıca, mahalledeki suç oranları, çevredeki altyapı eksiklikleri gibi dışsal faktörler de konut güvensizliğini etkileyebilir. Konut güvensizliği, mahalledeki sosyal ilişkiler ve toplumsal dinamiklerle de ilişkilidir. Örneğin, mahallede suç oranlarının yüksek olması, komşular

arasındaki güveni azaltabilir. Ayrıca, mahalledeki aşırı nüfus yoğunluğu, konut güvensizliğini artırabilir çünkü yoğun nüfus, suç riskini artırabilir ve sosyal destek ağlarını zayıflatabilir. Kişinin psikolojik durumu da konut güvensizliğini etkileyebilir. Örneğin, bir kişi daha önce kötü bir konut deneyimi yaşamışsa veya korku, kaygı gibi duygusal sorunlar yaşıyorsa, yeni bir konutta güvensizlik hissedebilir. Bazı toplumlarda, belirli konut tipleri veya mahalleler konusunda belirli bir algı olabilir. Örneğin, belirli bir etnik veya sosyoekonomik gruba mensup insanlar için belirli mahalleler veya konutlar güvensiz olarak algılanabilir. Konut güvensizliği birçok karmaşık faktörün etkileşimi sonucu ortaya çıkabilmektedir. Sosyolojik bir bakış açısıyla, konut güvensizliğini anlamak için ekonomik, fiziksel, sosyal, psikolojik ve kültürel faktörlerin bir arada ele alınması önemlidir (Broton ve Goldrick-Rab, 2018, s. 121).

2023 Kahramanmaraş merkezli depremler ve sonrasındaki barınma krizi, Türkiye’li milyonlarca insanın konut bulma ve ödeme konusunda zorluk yaşadığına dikkat çekmiştir. Konut, tarih boyunca sosyologlar için ilgi çekici olmuş olsa da, uzun süredir suç, konut değişimi ve mahalleler üzerine araştırmaların içine dâhil edilmiştir. Son on yılda, konut sosyolojisi alanında önemli bir literatür artışı ve araştırma yoğunluğu gözlemlenmiştir. Bu alan, konut güvensizliği, zorunlu taşınmalar, ev sahipleri, paylaşımlı konut düzenlemeleri ve konut politikasının tabakalaşma etkilerine odaklanmaktadır. Diğer alanlar genellikle konut güvensizliğini erişilebilirlik olarak tanımlarken, bu yeni literatür, konut güvensizliğinin yalnızca finansal kısıtlamalarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda konut düzenlemeleri oluşturan veya çözen sosyal ilişkiler içinde yer aldığını ve arz tarafı aktörlerinin (inşaat şirketleri, arazi geliştiricileri ve kamu politikaları gibi) bu durumu kötüleştirip ya da iyileştirdiğini göstermektedir. Bu çalışmalar, konut güvensizliğinin bir kezlik bir olay değil, dinamik bir süreç olduğunu açıkça ortaya koymakta ve sosyologların konut güvensizliğini sadece ölçmekle kalmayıp onu şekillendiren sosyal güçleri anlamaya da katkıda bulunabileceğini göstermektedir (DeLuca ve Rosen, 2022, s. 343).

Sosyologlar, yoksulluğu genellikle sosyal, ekonomik ve yapısal faktörlerin birbirleriyle etkileşimi olarak ele almaktadır. Karl Marx'ın ve diğer sosyologların sınıf teorisi, yoksulluğu ekonomik sistemdeki eşitsizliklerin bir sonucu olarak görmektedir. Kapitalist toplumlarda, sermayenin ve üretim araçlarının kontrolü sınıf ayrımlarını belirler ve bu da yoksullukla mücadelede önemli bir faktördür. Yapısal işlevselciler, toplumun belli bir düzeni ve işleyişi olduğunu ve yoksulluğun bu düzenin bir parçası olduğunu savunurlar. Onlara göre, toplumda herkesin belirli bir rolü vardır ve yoksulluk, bu rollerin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bazı sosyologlar, yoksulluğun azaltılmasında sosyal yardım programlarının ve refah devletinin rolünü vurgularlar. Bu yaklaşım, yoksulluğun sosyal/ ekonomik sistemlerin yapısal sorunlarından ziyade politika ve kaynak dağılımıyla ilgili olduğunu öne sürer, sosyologlar, yoksulluğun kültürel faktörlerden kaynaklandığını savunurlar. Bu yaklaşıma göre, yoksulluk sıklıkla bireylerin eğitim düzeyi, iş etiği ve kişisel sorumlulukları gibi faktörlere dayanır. Ancak, bu görüş, yapısal faktörlerin rolünü genellikle dikkate almaz. Yoksulluğu anlamak için son zamanlarda giderek daha fazla önem verilen bir başka yaklaşım, toplumsal dışlanma ve kırılganlık kavramlarına dayanır. Bu yaklaşıma göre, yoksulluk sadece gelir eksikliği değil, aynı zamanda bireylerin sosyal, ekonomik ve siyasi sistemlerden dışlanması ve savunmasızlık içinde olmasıdır (Woolcock, 2007, s. 2-20).

Günümüz politika tartışmaları, yoksulluğun 'çok boyutlu' olduğunu kabul ederken, 'ağlar', 'dışlanma' ve 'kültür' üzerine yapılan araştırmalardan beslenerek, sosyal ve siyasi teoriden elde edilen içgörülerini önemli (ancak sıkça yeterince değerlendirilmeyen) adımlarla entegre etmiştir. Ancak, bu kazanımların şimdi pekiştirilmesi, ileri taşınması ve keskinleştirilmesi gerekmektedir. Bunları önemli ölçüde ileri taşımak için, kronik yoksulluğa yönelik tutarlı teorilerin ve kullanışlı politika yanıtlarının oluşturulması için dikkate alınması gereken üç ek (ve birbiriyle ilişkili) alan bulunmaktadır. Bu alanlar, insan davranışlarının açık fakat ayırt edici bir modelini sağlayabilmeli, yoksulluğun nasıl ve neden ekonomik refahın ve sosyal değişimin daha geniş süreçlerinin bir parçası olarak devam ettiğini açıklayabilmeli, güç

nasıl oluşturulur, sürdürülür ve meydan okuma mekanizmalarını hesaba katabilmeli ve desteklenebilir yoksulluk azaltma politikaları ve uygulamalarının yeni bir neslini bilgilendirmeye (ve tekrar/ iteratif [yinelenecek yapılan] olarak öğrenmeye) elverişli olmalıdır. Bu üç ek alan - sosyal ilişkiler, kurallar sistemleri ve anlam sistemleri - uzun bir sosyal ve politik teori geleneğine sağlam bir şekilde kök salmıştır. Sosyal bilimin tam zenginliğini yoksulluk politikası ve uygulamalarına daha sadık bir şekilde entegre etme yolunda bir sonraki adıma bir fırsat sunar (Woolcock, 2007, s. 1).

Yoksulluk ve konut güvenliği arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Toplumda yoksulluk arttıkça konut güvensizliği de artmaktadır. Yoksulluk genellikle yetersiz gelirle ilişkilidir ve bu da kişilerin güvenli ve sağlıklı konutlara erişimini engelleyebilir. Yetersiz gelir, insanların daha düşük kaliteli veya bakımsız konutlarda yaşamalarına neden olabilir. Bu konutlar, yapısal hasarlar, su sızıntıları, elektrik veya tesisat sorunları gibi güvenlik açısından riskli olabilir. Yüksek kira maliyetleri, özellikle düşük gelirli aileler için ciddi bir yük olabilir ve bu da yoksulluk riskini artırabilir. Yetersiz gelire sahip insanlar, uygun fiyatlı konutlara erişimde zorluk yaşayabilirler ve bu durum da daha az güvenli veya daha az stabil konutlara yönelmelerine neden olabilir. Yoksulluk ve konut güvensizliği arasında bir döngü olabilir. Yetersiz gelire sahip insanlar, güvensiz konutlarda yaşamak zorunda kaldıklarında, bu durum sağlık sorunlarına, güvenlik risklerine ve diğer olumsuz sonuçlara yol açabilir. Bu da yoksulluğu artırabilir ve bu kişileri daha da konut güvensizliği riski altına sokabilir. Yoksulluk ve konut güvensizliği genellikle toplumsal ve sosyal faktörlerle de ilişkilidir. Örneğin, düşük gelirli mahallelerdeki suç oranları yüksek olabilir ve bu da konut güvensizliğini artırabilir. Ayrıca, yoksulluk ve konut güvensizliği, toplumsal dışlanma, ayrımcılık ve diğer sosyal sorunlarla da ilişkilendirilebilir (Tunstall, 2013, s. 8-9).

Türkiye, konut koşulları ve yerleşim yeri kalitesi açısından karmaşık bir tabloya sahiptir. Büyük şehirlerde hızlı kentleşme, konut açığı, uygunsuz konutlar ve altyapı eksikliği gibi sorunlar yaygındır. Aynı zamanda, kırsal alanlarda da konutlara erişim ve temel hizmetlere

erişim eksikliği gibi zorluklar mevcuttur. Bu durum, sosyolojik açıdan önemli sonuçlar doğurmaktadır. Öncelikle, Türkiye'nin coğrafi yapısı ve nüfus yoğunluğu, konut koşullarını büyük ölçüde etkiler. Büyük şehirlerde, özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropollerde, yüksek nüfus yoğunluğu ve kentsel göç, konut talebini artırır ve bu da konut fiyatlarını yükseltir. Buna karşın, kırsal bölgelerde daha sınırlı olanaklarla karşılaşılabilir ve bu da farklı bir konut deneyimini beraberinde getirir. Ekonomik faktörler de konut koşullarını belirleyen önemli bir etkidir. Gelir eşitsizliği, işsizlik ve ekonomik belirsizlik, insanların yaşadıkları konutların niteliğini ve yerleşim yerlerini doğrudan etkiler. Düşük gelir grupları genellikle kalitesiz konutlarda yaşamak zorunda kalırken, yüksek gelir grupları lüks konutlarda yaşama imkânına sahiptir. Bu durum, toplum içinde sosyal sınıflar arasında ayrımı derinleştirebilir ve sosyal adaletsizliği artırabilir. Sosyal yapı ve kültürel faktörler de konut koşullarını etkiler. Aile yapısı, göç hareketleri, etnik köken ve din gibi unsurlar, insanların tercih ettikleri konut tiplerini ve yerleşim yerlerini belirler. Örneğin, bazı aileler geniş aile evlerini tercih ederken, diğerleri apartman yaşamını tercih edebilir. Aynı şekilde, bir etnik grubun yoğun olduğu bir mahallede, o etnik gruba ait konut tipleri ve kültürel unsurların daha belirgin olduğu gözlemlenebilir. Kentsel dönüşüm ve şehir planlaması politikaları da Türkiye'deki konut koşullarını etkileyen önemli unsurlardır. Özellikle son yıllarda, şehirlerin yeniden yapılandırılması ve kentsel dönüşüm projeleriyle birlikte, eski/ riskli konutların yerine modern ve güvenli konutlar inşa edilmektedir. Ancak, bu tür projeler genellikle tartışmalara yol açar ve yerinden edilme riski altındaki topluluklar arasında sosyal gerilimlere neden olabilir. Türkiye'deki konut koşulları ve yerleşim yeri kalitesi, çeşitli sosyolojik faktörlerin etkileşimiyle şekillenir. Coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel dinamikler, insanların yaşadıkları konutların niteliğini ve yerleşim yerlerini belirlerken, aynı zamanda toplum içindeki sosyal eşitsizlikleri ve ayrımları da belirginleştirebilir. Bu nedenle, konut politikalarının ve şehir planlamasının bu faktörleri dikkate alması ve sosyal adaleti gözetmesi önemlidir.

Toplumsal eşitsizlik, bir toplumda bireyler veya gruplar arasındaki farklılıkların belirgin olduğu durumu ifade eder. Konut politikaları ise, devletin veya yönetim organlarının konut sorunlarına çözüm getirmek amacıyla aldığı politika ve uygulamaları kapsar. Bu iki kavram arasındaki ilişki oldukça önemlidir çünkü konut politikaları, toplumsal eşitsizlikleri azaltmak veya artırmak için önemli bir araç olabilir. Konut politikalarının toplumsal eşitsizliği azaltmada oynadığı rolü anlamak için öncelikle, konutun sosyal ve ekonomik hayatta oynadığı rolü anlamak gerekmektedir. Konut, insanların yaşam standartlarını, sağlık durumlarını, eğitim olanaklarına erişimlerini ve hatta iş bulma şanslarını etkileyen temel bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla, uygun konut koşullarına sahip olmak, toplumsal eşitsizliklerin azaltılması için hayati öneme sahiptir. Ancak, konut piyasaları genellikle ekonomik eşitsizlikleri derinleştirebilir. Yüksek gelirli bireyler genellikle daha iyi konutlara erişim sağlayabilirken, düşük gelirli bireyler kaliteli konutlara erişimde zorluk çekebilirler. Bu durum, konut piyasalarının serbest bırakılmasıyla daha da belirginleşebilir. Dolayısıyla, devletin konut politikalarıyla bu eşitsizlikleri dengelemesi önemlidir. Toplumsal eşitsizliklerin azaltılması için etkili konut politikaları çeşitli şekillerde uygulanabilir. Düşük gelirli ailelere veya evsizlere konut edinmeleri için finansal destek sağlanabilir. Düşük gelirli ailelere yönelik uygun fiyatlı konutlar inşa edilebilir veya devlet tarafından kiralanabilir. Riskli veya yetersiz konutların yenilenmesiyle birlikte, düşük gelirli aileler için uygun fiyatlı konutlar sağlayan kentsel dönüşüm projeleri uygulanabilir. Konut politikaları sadece ekonomik faktörlere değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel faktörlere de odaklanmalıdır. Örneğin, farklı aile yapılarına ve kültürel tercihlere uygun konut modelleri geliştirilebilir. Ancak, konut politikalarının etkinliği konusunda bazı zorluklar da vardır. Örneğin, yeterli finansmanın sağlanması, politik istikrarsızlık, plansız kentleşme gibi faktörler politikaların uygulanmasını zorlaştırabilir. Bu nedenle, etkili konut politikalarının oluşturulması ve uygulanması için çoklu paydaş iş birliği ve uzun vadeli stratejik planlama gereklidir.

2. Yoksulluk ve Konut Erişimi Üzerine

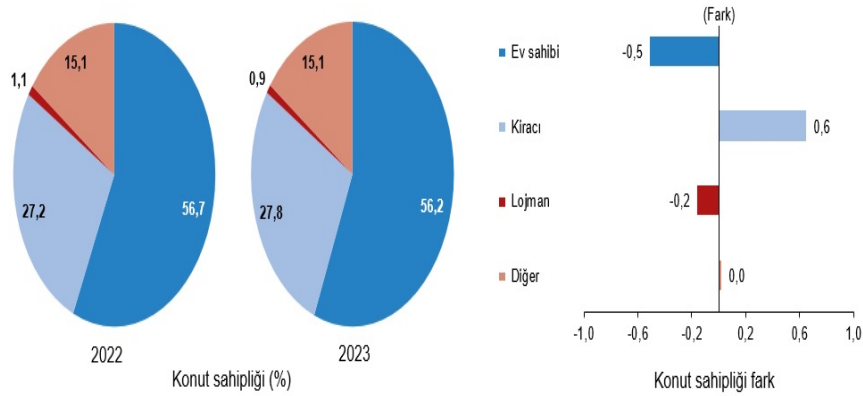
Yoksulluk ve konut erişimi, sosyolojik bir perspektiften ele alındığında, toplumun en temel yapı taşlarından birini oluşturan konutun, bireylerin ve toplumun sosyal, ekonomik ve psikolojik yaşamlarında önemli bir rol oynadığını gösterir. Yetersiz gelir seviyeleri, işsizlik ve diğer ekonomik zorluklar, bireyleri toplumun dışına itmekte ve onları yoksullukla mücadele etmeye zorlamaktadır. Yetersiz konut erişimi, yoksullukla sıkı sıkıya bağlantılıdır çünkü uygun konut bulunamaması, yoksulluğun ve sosyal dışlanmanın bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Konut erişimi, toplum içindeki eşitsizliklerin bir göstergesidir. Gelir seviyeleri düşük olan bireylerin genellikle daha düşük kalitede konutlarda yaşamak zorunda kalması, sosyal sınıf farklarını belirginleştirir. Bu da yoksulluğun ve konut erişiminin birbirini besleyen döngüsünü güçlendirir. Uygun konut erişimi, bireylerin ekonomik ve sosyal olarak ilerlemelerini kolaylaştırabilir. Kaliteli konutlara erişim, eğitim ve istihdam gibi diğer fırsatları elde etme şansını artırabilir. Ancak yoksulluk içinde yaşayan bireylerin bu fırsatlardan yararlanmalarını engelleyebilir. Kaliteli ve uygun konutlar, sağlık ve refah açısından kritik öneme sahiptir. Yetersiz konutlar, sağlık sorunlarına ve psikolojik streslere yol açabilir. Bu da yoksullukla mücadele eden bireylerin genel refahını olumsuz etkileyebilir. Kaliteli konutlar, aile ve toplum içindeki bağları güçlendirebilir. Aksine, yetersiz konutlar veya barınma sorunları, toplumsal kopukluk ve izolasyonu artırabilir. Yoksulluk ve konut erişimi arasındaki ilişkiyi sosyolojik olarak değerlendirdiğimizde, bu iki faktörün birbirini besleyen bir döngü oluşturduğunu ve toplumun genel refahını etkilediğini görüyoruz. Bu nedenle, sosyal politikaların yoksulluğu azaltma ve uygun konut erişimini artırma üzerine odaklanması önemlidir (Stephens, 2017, s. 1039).

TÜİK'in "Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2023" çalışmasına göre; "Toplumun genel düzeyine göre belirli bir sınırın altında gelire sahip olan bireyler görece anlamda yoksul sayılmaktadır. Eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı 2023 yılında 0,5 puan

azalarak %13,9 oldu. Medyan gelirin %60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre hesaplanan yoksulluk oranı ise son yılda 0,1 puan artarak %21,7 olarak gerçekleşti. Eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirin %40'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 0,2 puanlık azalış ile %7,4 olarak gerçekleşti. Medyan gelirin %70'i dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre hesaplanan yoksulluk oranı ise bir önceki yıla göre 0,4 puanlık artış ile %29,7 oldu.” (TÜİK, 2023, s. 1) Bu durumda Türkiye’de yoksulluğun altında yaşayan insan sayısının ortalama [84,98 milyon kişi %29,7] 25.239.060 kişi olduğunu göstermektedir.

“Hane halkı tipine göre eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirin %50’si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranlarına bakıldığında; çekirdek aile bulunmayan birden fazla kişiden oluşan hane halklarında yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 3,7 puan azalarak %8,0, tek kişilik hane halklarında ise 2,0 puan artarak %9,5 olmuştur. En az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan hane halklarının yoksulluk oranı 2,1 puan azalarak %17,5, tek çekirdek aileden oluşan hane halklarının yoksulluk oranı ise 0,3 puan azalarak %13,6 oldu. Eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirin %50’si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranına göre; okur-yazar olmayan fertlerin %27,8’i, bir okul bitirmeyenlerin %24,7’si, lise altı eğitilmişlerin %14,0’i, lise ve dengi okul mezunlarının ise %7,7’si yoksul olarak hesaplandı. Yükseköğretim mezunları ise %3,2 ile en düşük yoksulluk oranına sahip grup oldu. Dört yıllık panel veri kullanılarak hesaplanan sürekli yoksulluk oranı, eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirin %60’una göre son yılda ve aynı zamanda önceki üç yıldan en az ikisinde de yoksul olan fertleri kapsamaktadır. Buna göre, 2023 yılı anket sonuçlarına göre sürekli yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 1,7 puan azalarak %12,3 oldu. Oturulan konuta sahip olanların oranı geçen yıla göre 0,5 puan azalarak 2023 yılında %56,2 olarak hesaplanırken, kirada oturanların oranı %27,8, lojmanda oturanların oranı %0,9, kendi konutunda oturmayıp kira ödemeyenlerin oranı ise %15,1 oldu” (TÜİK, 2023, s. 2-3).

Tablo 1. Konut sahipliği dağılımı ve bir önceki yıla göre fark, 2022-2023

Kaynak: (Tüik, 2023, s. 4)

“Kurumsal olmayan nüfusun %32,6’sı konutunda izolasyondan dolayı ısınma sorunu yaşıırken %32,0’ı ise sızdıran çatı, nemli duvarlar, çürümüş pencere çerçeveleri vb. problemlerle, %19,8’i trafik veya endüstrinin neden olduğu hava kirliliği, çevre kirliliği veya diğer çevresel sorunlarla karşılaştı. Geçen yıla göre konut alımı ve konut masrafları dışında borç veya taksit ödemesi olanların oranı 1,4 puan azalarak %58,0 oldu. Nüfusun %5,7’sine bu ödemeler yük getirmezken %14,9’una çok yük getirdi. Konut masraflarının çok yük getirdiği hanelerin oranı 0,3 puan artarak %17,5 olurken, bu masrafların biraz yük getirdiği hanelerin oranı 8,8 puan artarak %66,5 oldu. Konut masrafların yük getirmediğini belirten hanelerin oranı geçen yıla göre 9,2 puan azalış ile %15,9 hesaplandı. Hanelerin %58,8’i evden uzakta bir haftalık tatil masraflarını, %39,2’si iki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek masraflarını, %31,8’i beklenmedik harcamaları, %19,5’i evin ısınma ihtiyacını, %64,2’si eskimiş mobilyaların yenilenmesini ekonomik olarak karşılayamadığını beyan etti.” (Tüik, 2023, s. 5-6)

Tablo 2. Seçilmiş yaşam koşulları göstergeleri (%), 2022, 2023

Yük getirme durumu	Borç veya taksit ödemeleri (Konut masrafları dışında)		Konut masrafları	
	2022	2023	2022	2023
Çok yük getiriyor	17,7	14,9	17,2	17,5
Biraz yük getiriyor	35,5	37,4	57,7	66,5
Yük getirmiyor	6,2	5,7	25,1	15,9
Borç veya taksiti olmayanlar	40,6	42,0	-	-

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Kaynak: (Tüik, 2023, s. 7)

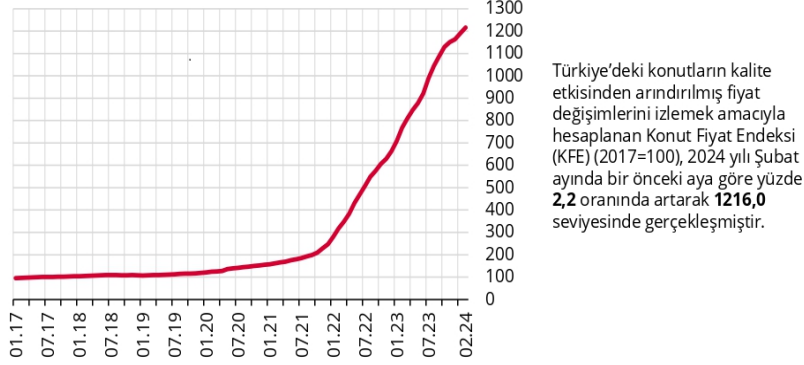
Türkiye’de giderek artan yoksullaşmanın konut edinimine etkisi önemli bir konudur. Türkiye’de yaşanan ekonomik belirsizlikler ve artan enflasyon, konut maliyetlerini yükseltmektedir. Yüksek konut fiyatları ve kiralar, özellikle düşük gelirli bireyler için uygun konutlara erişimi zorlaştırmaktadır. İşsizlik oranlarının artması ve düşük ücretli işlerin yaygınlaşması, birçok ailenin yoksullaşmasına neden olmaktadır. Bu durum, konut edinimini olumsuz yönde etkileyerek, daha düşük kaliteli ve güvenli konutlara mahkûm olmalarına sebep olabilir. Türkiye’de kentsel dönüşüm projeleri ve kentleşme süreçleri, genellikle yoksul mahalleleri etkilemektedir. Bu projeler genellikle mevcut sakinleri evlerinden çıkarmakta ve yerlerine genellikle daha yüksek fiyatlı konutlar inşa edilmektedir. Bu da yoksul kesimlerin konut erişimini daha da zorlaştırabilir. Türkiye’de sosyal yardım ve destek mekanizmaları olsa da, yoksulların konut edinimi konusunda yeterli olmayabilir. Bu durum, yoksul kesimlerin kaliteli konutlara erişimini kısıtlayabilir. Yoksulluk, bireylerin eğitim, istihdam ve gelir düzeylerinde sınırlamalara neden olabilir. Bu da konut edinimindeki fırsat eşitsizliğini artırabilir ve yoksul kesimlerin konut sahibi olma şansını azaltabilir. Türkiye’de giderek yoksullaşmanın konut edinimine etkisi, genellikle yoksul kesimlerin uygun ve kaliteli konutlara erişimini kısıtlayarak, toplumdaki eşitsizlikleri derinleştirebilir. Bu nedenle, sosyal politikaların yoksullukla mücadelede ve konut erişiminde adaletli çözümler üretmesi önemlidir.

3. Konut Güvensizliğinin Nedenleri ve Etkileri

Konut güvensizliği, bireylerin yaşadıkları evlerdeki fiziksel, sosyal veya ekonomik açıdan hissettikleri güvensizlik duygusunu ifade eder. Bu güvensizlik farklı faktörlerden kaynaklanabilir ve çeşitli etkilere yol açabilir. Yüksek suç oranları veya artan hırsızlık vakaları, insanların konutlarında güvensiz hissetmelerine neden olabilir. Özellikle yetersiz güvenlik önlemleri alan konutlar, hırsızlık gibi suçlara daha açık olabilir. Eski veya bakımsız konutlar, çeşitli güvenlik sorunlarına yol açabilir. Çatlamış duvarlar, çürümüş zeminler veya elektrik problemleri gibi sorunlar, sakinlerin güvensizlik duygularını artırabilir. Deprem, sel veya yangın gibi doğal afetler, konutlardaki güvensizlik duygusunu artırabilir. Özellikle afetlere daya-

nıklı olmayan veya iyi inşa edilmemiş binalar, sakinlerin güvenliğini tehlikeye atabilir. Komşu ilişkilerinde yaşanan sorunlar veya mahalledeki genel huzursuzluk, insanların evlerinde güvenli hissetmelerine neden olabilir. Gürültü, tartışmalar veya diğer rahatsız edici davranışlar, konut güvenliğini artırabilir. Yetersiz gelir seviyeleri veya işsizlik, insanların daha güvenli ve sağlam konutlara erişimini engelleyebilir. Düşük gelirli aileler, genellikle daha güvenli konutlarda yaşamak zorunda kalabilirler.

Konut güvenliği, çeşitli boyutlarda insanlar üzerinde olumsuz etkilere yol açan ciddi bir sorundur. Bu sorun, fiziksel güvenlik, sosyal güvenlik ve zihinsel güvenlik gibi farklı açılardan ele alınabilir. (i) *Fiziksel Güvenlik*: Konutların yapısal sorunları, güvenli olmayan ortamlar ve doğal afetlere karşı dayanaksız binalar, insanların fiziksel güvenliğini tehlikeye atabilir. Özellikle deprem gibi afetler, bu tür binalarda yaşayan bireyler için ölümcül riskler oluşturabilir. Ayrıca, konutlarda bulunan mantar, küf veya zararlı gazlar gibi iç mekân kirlenmeleri solunum yolu hastalıklarına veya alerjik reaksiyonlara yol açabilir. (ii) *Sosyal Güvenlik*: Güvenli mahalleler ve çevre, insanların sosyal ilişkilerini ve toplumla etkileşimlerini olumsuz etkileyebilir. Hırsızlık, vandalizm gibi olayların sık yaşandığı bölgelerde, insanlar dışarı çıkmaktan ve toplumsal etkinliklere katılmaktan kaçınabilir. Bu durum, bireylerin sosyal izolasyona uğramalarına ve toplumdan kopmalarına yol açabilir. (iii) *Zihinsel Güvenlik*: Sürekli bir tehlike hissi, stres, kaygı ve depresyon gibi zihinsel sağlık sorunlarına yol açabilir. Konut güvenliği, bireylerin yaşam kalitesini düşürürken, sürekli kaygı ve güvenlik hissi, onların zihinsel ve duygusal durumlarını da kötüleştirir. Bu durum, insanların genel refahını tehdit edebilir. Konut güvenliği, sadece fiziksel yapısal eksikliklerle sınırlı değildir. Aynı zamanda sosyal ve zihinsel sağlığı da etkileyen bir sorundur. Bu nedenle, güvenli ve sağlam konutlara erişimi artırmak için hem yapısal iyileştirmeler hem de sosyal destek programlarının güçlendirilmesi önemlidir. Türkiye'deki konut fiyatlarının her geçen gün artması, halkın güvenli ve sağlam konutlara erişimini giderek daha da zorlaştırmaktadır. Bu sorun bireylerin yaşam kalitesini ve toplumun genel refahını olumsuz yönde etkilemektedir.

Grafik 1: Konut Fiyat Endeksi (Seviye, 2017=100)

Kaynak: (TCMB, 2024, s. 3)

“Hâkim ekonomik mekanizmanın bir sonucu olarak giderek büyüyen yoksulluk, ‘sıcak politika’ sorunu olmanın ötesine çoktan geçmiş ve bir ‘sistem sorunu’ haline gelmiştir. Yoksulluğun kendisini açığa en fazla verdiği göstergelerin başında da yerleşim alanları ve buna bağlı göstergeler yer almaktadır. Yoksulluk, bölgesel ve ulusal göçlerin temel nedenini oluşturmakta, yaşam alanlarına dair ihtiyaç ve taleplerin çıtasını düşürmekte, maliyeti düşürmeye dönük kalitesiz ve niteliksiz malzeme kullanımını artırmakta ve aşırı kalabalık konutlarda oturulmasına neden olmaktadır. Yoksulluğun doğurduğu bu ve benzeri diğer sorunlar, konut ihtiyacını ve konut sorununu büyütmektedir. Bu ve sair sorunlara ‘yoksullukla’ değil ‘yoksullarla’ mücadele ile çözüm aranmakta, yoksulluk/ zenginlik ilişkisi kurulmamaktadır. Yoksulların konut ihtiyacı ve talebini karşılamak bir tarafa barınma hakları ‘kentsel dönüşüm’ adı altında ellerinden alınarak yaşam alanları rant alanlarına dönüştürülmektedir. Sistemin anlayışı çizgisinde, yoksullukla mücadelenin her çehresinde olduğu gibi konut ve barınma konusunda da soruna ‘suç ve ceza’ açısından bakılarak çözülmeye çalışılmakta, sorun sadece ‘adli vaka’ anlayışıyla değerlendirilmektedir. Bu zihniyet, konut sorununun da giderek büyümesine ve kayunun körleşmesine neden olmaktadır” (TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, 2023, s. 9).

4. Yerleşim Yeri Kalitesi ve Konut Koşulları

Yerleşim yeri kalitesi ve konut koşulları, bireylerin ve toplumların refahı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kaliteli bir yerleşim yeri, sakinlerine güvenli, sağlıklı ve konforlu bir yaşam ortamı sunar. Konut koşulları ise bir yerleşim yerinin kalitesini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Yerleşim yeri kalitesini etkileyen faktörler şunlardır: Suç oranlarının düşük olması, acil servislere erişimin kolay olması ve yangın gibi tehlikelere karşı korunma gibi fak-

törler bir yerleşim yerinin güvenliğini belirler. Temiz hava ve su, atık su arıtma tesisleri, parklar ve yeşil alanlar gibi faktörler bir yerleşim yerinin sağlıklılığını belirler. Toplu taşıma sistemine erişim, bisiklet yolları ve yaya dostu sokaklar gibi faktörler bir yerleşim yerinin ulaşılabilirliğini belirler. Okullara erişim, kütüphaneler ve diğer eğitim kurumları gibi faktörler bir yerleşim yerinin eğitim imkânlarını belirler. Parklar, spor alanları, kültür merkezleri ve alışveriş merkezleri gibi faktörler bir yerleşim yerinin sosyal imkânlarını belirler. İş imkânları, maaş seviyeleri ve yaşam maliyeti gibi faktörler bir yerleşim yerinin ekonomik refahını belirler. Hava ve su kirliliği, gürültü kirliliği ve atık yönetimi gibi faktörler bir yerleşim yerinin çevresel kalitesini belirler.

Konut koşullarını belirleyen birkaç önemli faktör vardır. Bir konutun büyüklüğü, sakinlerinin rahatça yaşayabilmesi için yeterli alan olup olmadığını belirler. Bir konutun durumu, sağlam olup olmadığını ve yaşanabilir olup olmadığını belirler. Bir konutun tesisatı, su, elektrik ve kanalizasyon gibi temel hizmetlere erişimi belirler. Bir konutun güvenliği, hırsızlık ve diğer suçlara karşı korunma düzeyini belirler. Bir konutun erişilebilirliği, engelli kişilerin ve yaşlıların konuta girip çıkabilmelerini ve konut içinde hareket edebilmelerini belirler. Bir konutun maliyeti, sakinlerinin konut masraflarını karşılayabilmelerini belirler. Yerleşim yeri kalitesini ve konut koşullarını iyileştirmek için bazı faaliyetlerin yapılması gerekmektedir. Hükümetler, güvenli ve sağlıklı konutlar inşa etmek ve altyapıyı geliştirmek için yatırım yapabilir. Topluluklar, parklar ve bahçeler gibi yeşil alanlar oluşturmak ve mahalleleri canlandırmak için çalışabilir. Bireyler, konutlarını iyileştirmek ve enerji tasarrufu yapmak için adımlar atabilir. Kaliteli yerleşim yerleri ve konut koşulları, bireylerin ve toplumların genel refahı için çok önemlidir. Hükümetler, topluluklar ve bireyler birlikte çalışarak herkes için daha iyi bir yaşam ortamı yaratabilirler.

“II. BM-HABITAT Konferansında kabul edilen ‘İstanbul Bildirisi’ ile herkese yeterli konut, sürdürülebilir insan yerleşimleri ve insan yerleşimlerindeki yaşam kalitesini iyileştirmek kavramları uluslararası gündeme girmiştir. Konut ve konut çevresi kalitesinin bileşenlerinin belirlenmesine yönelik III. HABITAT Konferansı sürecinde hazırlanan ‘Yeterli Konut’ Kavram Kâğıdında şu bileşenler yer almaktadır. Mülkiyet güvenliği, Hizmet, ser-

vis, altyapı ve kaynakların varlığı, Fiyatının karşılanabilir olması, Oturmaya elverişliliği, Erişilebilirliği, Yeri, Kültürel kimliğe uygunluğudur” (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2023, s. 5). “Konut/yapı kalitesi başlığı altında ise; mevcut konut stokunun iyileştirilmesi gerekliliği birinci önceliktir. Yerleşmelerdeki yapı stokunun büyük kısmının imar mevzuatına, yapı ruhsatı ve eklerine aykırı yapılmış olması, arazi yapısına bağlı olarak taşıdığı doğal tehlikelerle birleştiğinde, başta deprem ve heyelan olmak üzere doğal afetler açısından oldukça riskli bir durum ortaya çıkarmaktadır. Depremsellik açısından dünyanın en aktif bölgelerinden birinde yer alan ülkemizde toprakların %66’sı aktif fay kuşağında bulunmaktadır. Toprakların %25’i toprak kayması ve heyelana maruz kalmakta, genellikle kıyı bölgelerinde meydana gelen sel baskınları da orman alanlarının azalmasına ve erozyona, ayrıca da kontrolsüz gelişmeye bağlı olarak, küresel ısınma ve iklim değişikliği ile birlikte giderek şiddetini artırmaktadır. Malzeme kalitesi, yapının kalitesini etkileyen temel sebeplerdendir. Yapıda kullanılan malzemelerin kalitesizliği kısa vadede yapımcıya düşük maliyet getirirse de, aslında ileriye dönük büyük sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kalitesiz malzeme, dayanıksız, hatalara açık yapılara neden olmakta, yapının dayanıklılığını ve ömrünü kısılmaktadır” (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2023, s. 49).

5. Toplumsal Eşitsizlik Bağlamında Konut Güvensizliği ve Rakamsal Göstergeler

Toplumsal eşitsizlik bağlamında konut güvensizliği, belirli toplumsal grupların diğerlerine göre daha fazla güvensizlik hissetmelerine neden olan bir dizi faktörü içerir. Düşük gelirli veya dezavantajlı toplumsal gruplar genellikle daha düşük kaliteli ve daha güvensiz konutlarda yaşarlar. Eşitsiz gelir dağılımı, bu grupların daha güvenli konutlara erişimini sınırlar ve güvenlik önlemlerinin alınmasını zorlaştırır. Toplumsal eşitsizlik, genellikle belli bölgelerde yoğunlaşır. Bu bölgeler genellikle düşük gelirli veya göçmen nüfusun yoğun olduğu mahallelerdir. Bu bölgelerde suç oranları genellikle daha yüksektir ve bu da konut güvensizliğini artırır. Kentsel dönüşüm projeleri ve gentrifikasyon,² genellikle daha yoksul toplulukları etkiler. Bu projeler, yoksul haneleri evlerinden çıkarabilir ve yerlerine genellikle daha pahalı konutlar inşa edilir. Bu da eşitsizlikleri derinleştirir ve güvensizlik duygusunu artırabilir.

Daha zengin toplumsal gruplar genellikle daha iyi kentsel imkânlarla ve fırsatlara erişim sağlayabilirler. Bu destek ve hizmetler, konut güvenliğini artırabilir ve toplumsal eşitsizliği

² Gentrifikasyon, genellikle düşük gelirli ya da eskimiş kentsel bölgelerin, daha yüksek gelirli bireyler tarafından yeniden değer kazanarak dönüştürülmesi sürecidir. Bu süreç, o bölgedeki emlak fiyatlarının ve yaşam maliyetinin artmasına, dolayısıyla eski sakinlerin yerinden edilmesine yol açar.

azaltabilir. Ancak, düşük gelirli topluluklar genellikle bu hizmetlere daha az erişim sağlarlar, bu da konut güvensizliğini artırır. Toplumsal eşitsizlik, bireyler arasında farklı risk algılarına yol açabilir. Daha yoksul topluluklar, suç oranlarının daha yüksek olduğu veya çevresel risklerin daha fazla olduğu bölgelerde yaşadıklarını düşünerek daha fazla güvensizlik hissedebilirler. Bu da psikolojik olarak strese ve kaygıya neden olabilir. Toplumsal eşitsizlik, konut güvensizliğini derinleştirebilir ve belirli toplumsal grupların daha fazla risk altında olmasına neden olabilir. Bu nedenle, eşitlikçi sosyal politikaların ve konut güvenliğini artırmaya yönelik çabaların önemi büyüktür. Bu çabalar, toplumsal eşitsizlikleri azaltabilir ve herkesin güvenli bir konutta yaşama hakkını güvence altına alabilir.

Konut eşitsizliği, yalnızca bir konut meselesi değildir. Konut eşitsizliğinin disiplinler arası olarak nasıl kullanıldığını keşfetmek ve bu durumun gelecekteki konut araştırmalarını nasıl bilgilendirebileceğini öğrenmek için sistemli bir kapsamlı inceleme gerçekleştirilmelidir. Konut eşitsizliğinin birden fazla anlayış ve çeşitli kullanımlar sağladığı tespit edilmiştir, örneğin bir ölçüm aracı, bir kavramsal araç veya bir konu olarak. Bu kavramsal olarak çeşitli çalışmaların faydalı derslerini bir araya getirmek için, literatürde ‘konut eşitsizliği’ kullanımının dört temel şeklini belirlenmiştir- bir sonuç, bir deneyim, bir ürün ve bir yapı. Bu dört çerçeve, konut eşitsizliğinin farklı ifadeleri hakkında düşünmek ve araştırmak için kavramsal bir netlik düzeyi sunar. Konut araştırmalarına, konutun çoklu ve karmaşık rollerini ve dağılımını, toplum üzerindeki etkilerini dikkate almanın bir yaklaşımını sunarak katkıda bulunur (James, 2022, s. 1).

Konutu sınıf prizmasından incelemek ayrıca güçle ilgili kavramsal dil ve teoriyi de çağırır. Bu, seçim ve kontrol kavramlarında daha net bir şekilde belirir. Seçim, bu neoliberal dönemde önemli bir kavramdır, vatandaşlık biçimlerinde bireysel özgürlüğün pazarlaşmasını bir sistemle ilişkilendirilmesini ifade eder. Dolayısıyla, seçim, konutta açıkça genişletilirken, tüketme imkânına sahip olmayanlar için de sınırlıdır. Ve çalışma sınıfının seçenekleri kısıtlanırken, daha iyi tüketici vatandaşları olmaları teşvik edilir. Bu paradoks öne çıkarılmalıdır:

Çalışma sınıfı sakinleri bireysel olarak hareket etmeye, girişimci olmaya, daha iyi tüketici vatandaşları olmaya teşvik edilirken, bunu yapmaya maddi olarak kısıtlanırlar. Çalışma sınıfı ile orta sınıf arasındaki farkın vurgulanması, neoliberal projenin onaylanmasında önemlidir; “diğerleştirilmemek” [“ötekileştirme” sürecinin olumsuzluğu] için tüketimi hedeflemeyi teşvik eder. Yere olan sabitlik üzerinde kontrol, sınıfı anlamak için temel bir kavramsal kaynaktır ve sınıfı sermaye, mülkiyet ve kültür sorunlarıyla bir araya getirir. Seçmeli sabitlik terimi, insanların konut yerleşimleri üzerindeki kontrol derecesini yakalamak için kullanılır. Bu, çalışma ve orta sınıf gruplarının yerleşim yeriyle ilişkisini ifade eder ve sosyal ve fiziksel alan arasındaki ilişkiyi vurgular. Bu sabitliği kontrol etme gücü, ana sınıf belirleyicilerinden biridir ve uzun zamandır konut temelli sınıf çalışmalarının odak noktası olan kimlik temelli aidiyetin doğruluğuna bakmaktan daha aydınlatıcıdır. Konut, doğası gereği sınıf temelli bir süreçtir; daha da fazla sınıf temelli eşitsizlikleri birleştirebilecek eşitsiz bir sistemden kaynaklanır. Burada sunulan gibi sosyolojik kanıtlar, stil olarak kavramsal olmasına rağmen, yeniden yapılanma sürecindeki mahallelerde sınıflandırılan konumlarını işgal edenlerin, yerleşim hikâyeleri aracılığıyla duruşlarına önemli içgörüler sunar ve bunlar, konut politikasını bilgilendirmek için kullanılabilirken güç ve eşitsizlik kavramlarını da ön planda tutar. Ayrıca, yer bağlılığının farklı anlamlara sahip olduğunu ve bu bağlılığın son derece tabakalaşmış olduğunu ortaya koyar. Bu anlamda, yapılan sosyolojik araştırmalar; sınıfı-toplulukları sosyal bilimler, konut için bir konu ve kaynak haline gelebilir. Konut ve sınıf yeniden sosyal bilimsel araştırmanın temelini oluşturabilir (Paton, 2013, s. 84-100).

Gregg M. Olsen, bu konuda “Housing, housing policy, and inequality” çalışmasını yapmıştır. Konut, hayatımızın merkezindedir ve en temel insan ihtiyaçlarından biri olarak geniş çapta kabul edilir. Birleşmiş Milletler (BM), konutu 1948 tarihli Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi’nde (Madde 25) yeterli bir yaşam standardının ayrılmaz bir parçası olarak kabul etti, bu pozisyonunu neredeyse iki on yıl sonra Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi’nde (Madde 11) vurgulayacaktı. Gerçekten de, gıda ve giyimle birlikte barınak, bugün dünya çapında neoliberal hükümetlerin, ajansların ve düşünce kuruluşlarının ileri

sürdüğü en dar ve sıkı ‘mutlak’ yoksulluk tanımlarında dahi temel bir ihtiyaç olarak tanınmaktadır. Ancak, resmi uluslararası ve ulusal belgelerde kaçınılmaz olarak ilan edilmesine rağmen, yeterli ve güvenli konuta erişim evrensel olmaktan uzaktır ve günümüzde hemen hemen tüm ülkelerde evsizlik de dâhil olmak üzere geniş bir konut eşitsizlikleri yelpazesi gözlemlenebilir. Konut politikası, konut ihtiyaçlarını ve eşitsizliklerini ele almanın merkezi bir yoludur. Karşılaştırmalı, uluslararası sosyal politika/ refah devleti araştırmalarında daha fazla ihmal edilen politika alanlarından biri olmasına rağmen, daha geniş ve hızla genişleyen ‘konut çalışmaları’ literatüründe bir ‘köşe taşı’ veya ‘sallanan direk’ olarak durumu konusunda önemli bir tartışma yaratmıştır. Konutun önemi ve konut piyasalarının ve konut sistemlerinin karakteri hakkında kısa bir açıklamanın ardından, Olsen; konut politikasının temel boyutlarını ve sosyal eşitsizliklerle olan bağlantılarını ele almaktadır (Olsen, 2012, s. 354).

Konut eşitsizliği, bir toplum içindeki ekonomik eşitsizliğin bir yansıması olan konut kalitesindeki farklılıklardır. Birçok ulusal anayasa, barınma hakkını tanımaktadır ve yeterli konutun eksikliği, birey veya aile için olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu terim, bölgesel olarak (belirli bir coğrafi alanda), geçici olarak (bir nesilden diğerine) veya kültürel olarak (farklı ırksal veya sosyal geçmişlere sahip gruplar arasında) geçerli olabilir. Konut eşitsizliği, ırksal, sosyal, gelir ve servet eşitsizliği ile doğrudan ilişkilidir. Genellikle piyasa güçleri, ayrımcılık ve dışlanmanın sonucudur. Bu aynı zamanda yoksulluğun hem bir nedeni hem de bir sonucudur. Amartya Sen’in yoksulluk tanımını “temel yeteneklerden yoksunluk” olarak ele aldığımızda, konut eşitsizliği özellikle anlamlı hale gelir (Sen, 1999, s. 87). Konuttaki eşitsizlikler, farklı sosyal ortamlardaki gelirin insani yeteneklere dönüştürülmesindeki farklılıkları açıklar. Gelir her zaman sağlık hizmeti, eğitim ve konut kalitesi gibi arzu edilen sonuçlara dönüşmez; bu sonuçların bir birey için kolayca elde edilebilir olup olmadığını belirleyen bir faktördür. İktisatçı ve filozof Amartya Sen’e göre, bireyin özgürlükleri (veya yetenekleri), yaşam tarzlarının önemli göstergeleridir ve bu, değer verdikleri ya da değer vermek için bir nedene sahip oldukları yaşam tarzlarını yansıtır. Ekonomik eşitlik, ekonomik sistemlere, tarihsel dönemlere ve

toplumlara bağılı olarak değişiklik gösterirken, konut eşitsizliği de farklılık gösterir. Ekonomik eşitsizlik, konut eşitsizliğine katkıda bulunan temel bir faktördür; bir bölgedeki zenginlik dağılımı, kimin konuta erişiminin olduğunu ve ne düzeyde olduğunu etkiler (Sen, 1999, s. 18). Sosyolog John Milton Yinger, kentsel konut eşitsizliğini konut piyasası güçlerinin bir sonucu olarak tanımlamaktadır. Yinger’a göre, diğer tüm faktörler eşit olduğunda, konutlar iş yerlerine yakın olduğu için nispeten daha pahalı hale gelmektedir. Bu durum, yoksul ailelerin genellikle ulaşım masraflarını karşılayamamaları nedeniyle, şehir içinde istihdam olanaklarına daha yakın yerlerde yaşamak zorunda kalmalarına yol açmaktadır. Çalışma alanlarına yakın konutlar için mekânsal rekabeti kazanmak için, düşük gelirli ailelerin yüksek fiyatlı bir konumu tercih etmek zorunda kalması, daha küçük veya daha düşük kaliteli konutları kabul etmelerini gerektirebilir. Bu piyasa güçleri, diğer sosyoekonomik faktörlere bağılıdır ve tek bir neden konut eşitsizliğini tam olarak açıklayamaz (Yinger, 2001, s. 360).

Konut eşitsizliğinin en doğrudan etkisi, mahalle olanaklarının eşitsizliğidir, bu da çevredeki evlerin durumu, sosyal ağların varlığı, hava kirliliği miktarı, suç oranı ve yerel okulların kalitesi gibi faktörleri içerir. Belirli bir kalitedeki olanaklara sahip bir mahalle, genellikle aynı kalitede bireysel konutları içerir. Daha düşük gelire sahip olanlar, konut için rekabet ederken genellikle olanakların yetersiz olduğu bölgelerde yaşamaktadırlar. Mahalle rahatlığı, güzel bir bölgede yaşamaktan elde edilen memnuniyeti içerir ve birçok çalışma, yoksulluğun yüksek olduğu bir mahallede büyümenin, yaşamın ilerleyen dönemlerindeki sosyal ve ekonomik sonuçları etkilediğini öne sürmektedir. Yoksulların konut için rekabet etmelerinin bir başka yolu, ev satın almak yerine kiralamaktır; bu da hane halkı servetine erişimi kısıtlayarak konut eşitsizliğinin olumsuz etkilerini daha da artırır (Krive ve Kaufman, 2004, s. 584). Genç haneler, kariyerlerinin başlarında servet biriktirmelerine olanak tanıdığı için ev sahibi olmaktan faydalanmaktadırlar. Bu başlangıçtaki servet birikimi kendine dayanmaktadır. Yaşamın ilerleyen dönemlerinde, birikmiş ev sermayesi beklenmedik harcamalar, çocukların eğitimini finanse etmek veya emekliliğe yardımcı olmak için kullanılabilir. Bu da insanların ev sahibi olmalarını etkilemektedir.

Evsizlik veya konut eksikliği, istikrarlı, güvenli ve işlevsel bir konuta sahip olmama durumunu ifade eder. Bu durum, sokaklarda yaşamayı içerebileceği gibi, geçici konaklama yerleri arasında geçiş yapmayı, imar güvencesi olmayan pansiyonlarda yaşamayı veya iç çatışma nedeniyle ikametgâhını terk eden ve mülteci olan kişiler gibi farklı durumları da içerebilir. Evsizlerin hukuki statüsü, coğrafi bölgelere göre değişiklik gösterebilir. Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin evsizlik sayımı çalışmaları, kamu veya özel alanlarda düzenli bir uyku alanı olarak tasarlanmamış olan yerlerde uyuyan kişileri de kapsar. Evsizlik ve yoksulluk arasında bir ilişki bulunmaktadır. Ancak, evsizlerin sayılması ve ihtiyaçlarının belirlenmesi konusunda metodolojik bir fikir birliği bulunmamaktadır; bu nedenle çoğu şehirde yalnızca tahmini evsiz nüfusu bilinmektedir. 2005 yılında dünya çapında tahmini olarak 100 milyon insan evsizdi ve yaklaşık bir milyar insan (o sırada dünya nüfusunun yaklaşık 6.5'te biri) gecekondularda, mültecilerde veya geçici barınaklarda yaşıyordu. Geçmişte, seyahat eden evsiz kişilere “serseri” deniyordu; iş arayanlar “işsiz serseri”, aramayanlar ise “sabıkasız serseri” olarak adlandırılıyordu. “Serseri”, sabit evsiz bir kişiyi aşağılamak için kullanılan genel bir terimdir. Dünya Ekonomik Forumu 2021’de dünya çapında 150 milyon insanın evsiz olduğunu bildirmiştir (Homeless World Cup, 2024, s. 2).

Gelişmiş dünyanın geri kalanına benzer şekilde Türkiye’de de evsizliğe katkıda bulunan çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler arasında fiyat enflasyonu, işsizlik, sınırlı barınma, güvensiz ev yaşamı, akıl hastalığı, bağımlılık, göç ve belgesiz vatandaşlık durumu yer almaktadır. Pek çok istatistik bilinmiyor olsa da, Türkiye’deki evsizlikle ilgili şaşırtıcı beş gerçek şöyledir: Evsizlerin toplam sayısı bilinmemektedir. Nüfusun büyük bir kısmı tarafından sosyal bir sorun olarak görülmediğinden, evsizlere ayrılan sosyal hizmetler daha az ve sınırlı kaynaklara sahiptir. Bu durum, doğru kayıt tutmayı ve düzenli kişi sayımını engelleyerek mevcut sorunu doğrudan etkilemektedir. Hükümet kurallarına göre, bir vatandaşın evsiz kalması durumunda ilgili ofise kayıt yaptırması gerekmektedir. Ancak evrak teslim oranları oldukça düşüktür. Veri eksikliğine rağmen evsizlerin kabaca tahmin edilen sayısı 150.000’den fazladır. (i) *Ekonomik*

kriz: Türkiye, 2019 yılında ABD başta olmak üzere diğer ülkelerle gerginleşen ilişkiler ve anlaşmazlıklar nedeniyle yeni bir resesyona girmiştir. Şu anda işsizlik oranı yüzde 13'ün üzerindedir. Ekonomik durumun ülkenin işsizlik oranı ve finansal akışkanlığı üzerinde yıkıcı bir etkisi vardır ve bu da doğrudan artan evsiz sayılarına katkıda bulunmaktadır. Türk liderler/yöneticiler içinde bulundukları durgunluktan çıkmak için planlar hazırlamaktadır. Ancak, COVID-19 salgını sadece çabalarını geciktirmekle kalmamış, belki de planların tamamen gözden geçirilmesini gerektirecektir. İstanbul sokakları evsizler için oldukça tehlikelidir. Evsiz nüfusun çoğunluğu kentsel alanlarda bulunmaktadır ve nüfus yoğunluğu da İstanbul'da ikamet edenler arasındadır. Şehir sınırları içinde pek çok evsiz herhangi bir barınağa sahip değil ve sokaklarda kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalmaktadırlar. İnsanların sokakları suç ve çatışmayla doldurdukları, bu durumun onları gece, hatta gündüz uyumaktan korkuttuğu iddia edilmektedir. Sonuç olarak temel uykularını kaybederler çünkü uyku onların gardlarını düşürmelerini gerektirir ki bu da ciddi bir hata olabilir. Evsiz insanlar zamanlarının çoğunu ellerindeki azıcık şeyi hırsızlardan korumakla ve kendilerini bedensel zararlardan korumakla geçirirler. (ii) *Doğa unsurlarına maruz kalma:* Türkiye, sert hava koşulları ve sık görülen doğal afetlerle tanınır. Kışın, sıcaklıklar dayanılmaz hale geldiğinde yetkililer toplu konut çalışmaları yapmaktadır ancak nadiren herkesi barındırabiliyorlar. Barınak koşulları genellikle dar yaşam alanlarını içerir ve içinde bulunanları koruyan bir güvenlik görevlisi yoktur. Sel veya deprem gibi doğal bir afet meydana geldiğinde, evsizlerin korunmak veya yiyecek ve temiz su gibi ihtiyaçlarını karşılamak için sığınabilecekleri hiçbir yer yoktur. Afetler mal kaybına, bedensel zarara ve hatta ölüme yol açabilir. Yeni raporlara ve hava durumu uyarılarına sınırlı erişim nedeniyle doğal afete hazırlık neredeyse imkânsızdır. (iii) *Hükümetin müdahalesi yetersiz:* Geçmişte hükümet, devam eden evsizlik sorununu hafifletmek için gerekli önlemleri almayı ve yanıt vermeyi ihmal ettiği için eleştirilmiştir. Ancak COVID-19 salgını nedeniyle Türk Hükümeti "Evsizlere Barınma Projesi" adı verilen bir kampanyayla acil durum çalışmaları başlatmıştır. Hastalığın yayılmasını sınırlamak için evsizlere geçici barınma sağlama amaçlanmıştır. Bu proje önemlidir, çünkü Türkiye'deki evsiz nüfusun %20'sinin önceden var olan bir akciğer

rahatsızlığına sahip olduğu varsayılmaktadır; bu hastalık, onları hastalık nedeniyle yaşamı tehdit eden bir komplikasyona yakalanma konusunda çok daha yüksek bir risk altına sokar (Decker, 2020, s. 1-2).

“Türkiye’de 6 Şubat’ta meydana gelen deprem felaketinde ölenlerin sayısı 42,000’i aşarken, BM kalkınma uzmanları yaptıkları açıklamada ülkenin güneyinde 1,5 milyon kişinin evsiz kaldığını ve en az 500,000 yeni evin inşa edilmesi gerektiğini belirttiler” (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2023, s. 1). Türkiye, deprem riski yüksek bir ülke olarak bilinir ve tarih boyunca birçok önemli deprem yaşamıştır. Özellikle Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Doğu Anadolu Fay Hattı gibi aktif fay hatları nedeniyle depremler sık sık meydana gelmektedir. Bu depremler, ciddi can ve mal kayıplarına yol açabilir ve bölgedeki konut altyapısını olumsuz etkileyebilir. Depremler, özellikle yıkıcı olduklarında, birçok insanı evsiz bırakabilir. Deprem sonrası evsizlik sorunu, çoğu zaman barınma ihtiyacıyla acil olarak karşılanması gereken bir durumdur. Yıkılan veya hasar gören konutlar, insanları geçici olarak evsiz bırakabilir ve bu da hükümet ve sivil toplum kuruluşları için bir acil durum haline gelir. Türkiye’de deprem sonrası evsizlikle mücadele etmek için bir dizi tedbir alınmıştır. Bu tedbirler arasında afet sonrası konut inşası, geçici barınaklar, afet sigortası ve afet öncesi hazırlık ve bilinçlendirme programları yer almaktadır. Ancak, yüksek nüfus yoğunluğu ve ekonomik kısıtlamalar gibi faktörler, bu sorunun tamamen çözülmesini zorlaştırabilir. Bu nedenle, sürekli olarak deprem riskine karşı hazırlıklı olmak ve afet sonrası etkilerle başa çıkmak için çaba sarf edilmesi önemlidir.³

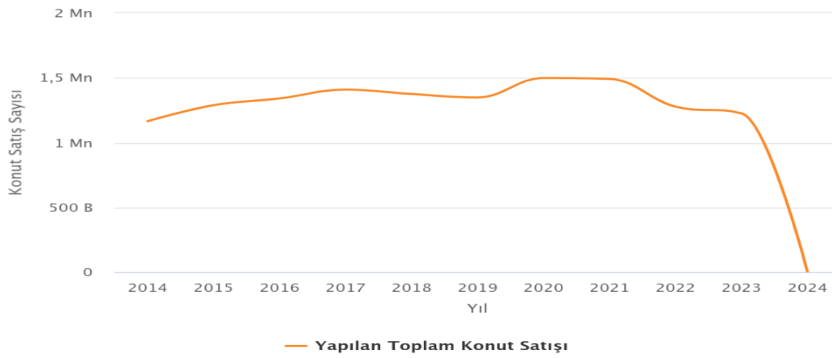
Türkiye, son yıllarda gayrimenkul sektöründe hızlı bir büyüme yaşamıştır. Ancak, bu büyüme beraberinde emlak balonu endişelerini de getirmiştir. 2024 itibarıyla Türkiye’deki emlak balonunu analiz etmek, ekonomik ve sosyal etkilerini değerlendirmek önemlidir. Türkiye’deki emlak sektöründeki büyüme, çeşitli faktörlere dayanmaktadır. Bunlar arasında düşük

³ 6 Şubat özelinde güvenli olduğu düşünülen, sosyoekonomik düzeyi yüksek insanların yaşadığı bölgelerde de yıkım etkili olmuştur. Hatay özelinde gecekondü mahallelerinde yıkım en az düzeyde gerçekleşmiştir. Yeni konutların olduğu bölge en ciddi zararı görmüştür.

faiz oranları, artan talep, hızlı kentleşme ve yabancı yatırımcıların ilgisi yer almaktadır. Özellikle büyük şehirlerde konut talebi, yeni projelerin hızla yükselmesine ve fiyatların artmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, konut fiyatları hızla yükselirken, arz talebi karşılamakta zorlanmıştır. Ancak, bu hızlı büyüme beraberinde önemli riskler de taşımaktadır. Emlak balonunun belirtileri arasında aşırı fiyat artışları, gelir ve konut fiyatı arasındaki dengesizlik, spekülasyon ve kredi balonu yer almaktadır. Özellikle kentlerdeki konut fiyatları, orta gelirli aileler için ulaşılmaz hale gelmiş ve sürdürülemez bir durum ortaya çıkmıştır. Ayrıca, yatırımcıların spekülasyon amaçlı konut alımları yapması, piyasada yapay bir talep yaratmış ve fiyatları daha da yükseltmiştir. Türkiye’deki emlak balonunun patlaması, ekonomik ve sosyal açıdan ciddi sonuçlar doğurabilir. Öncelikle, konut fiyatlarının hızla düşmesi, yatırımcıların zarar görmesine ve kredi kuruluşlarının risk altına girmesine neden olabilir. Bu durum, finansal istikrarsızlık ve bankacılık sektöründe sorunlar yaratabilir. Ayrıca, konut balonunun patlaması, inşaat sektöründeki iş kayıplarını artırabilir ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyebilir. Sosyal olarak, konut fiyatlarının düşmesi, ev sahibi olamayan kesimler için fırsatlar yaratabilirken, spekülasyon ve yatırım nedeniyle zarar görenlerin maddi ve psikolojik olarak etkilenmesine yol açabilir. Ayrıca, emlak balonunun patlaması, güven kaybına ve tüketici harcamalarındaki düşüşe neden olarak ekonomik durgunluğa yol açabilir. Türkiye’deki emlak balonunun etkilerini azaltmak için çeşitli önlemler alınabilir. Bunlar arasında, konut arzını artırmak için kentsel dönüşüm projelerine odaklanmak, spekülasyon ve yatırımın önlenmesi için düzenleyici tedbirler almak, kredi standartlarını sıkılaştırmak ve sürdürülebilir kentleşme politikalarını teşvik etmek yer alabilir. Ayrıca, emlak piyasasını düzenleyen kurumların etkinliğini artırmak ve şeffaflığı sağlamak da önemlidir. Türkiye’deki emlak balonu, hızlı büyüme ve spekülasyon ve yatırımların bir sonucu olarak ortaya çıkan ciddi bir risktir. Bu balonun patlaması, ekonomik ve sosyal açıdan olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, dengeli bir emlak piyasası için sürdürülebilir politikaların benimsenmesi ve etkin önlemlerin alınması önemlidir. Emlak piyasası ve konut faizlerinin yükselmesi dar gelirli ve yoksulların ev sahibi olmalarını gün geçtikçe güçleştirmiştir. Yaşanan ekonomik kriz nedeniyle konut satışları 2022-2024 aralığında hızla düşmüştür. “Tür-

kiye genelinde konut satışları Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %0,1 azalarak 105 bin 394 oldu. Konut satışlarında İstanbul 19 bin 40 konut satışı ve %18,1 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul’u 9 bin 523 konut satışı ve %9,0 pay ile Ankara, 6 bin 413 konut satışı ve %6,1 pay ile İzmir izledi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 23 konut ile Ardahan, 42 konut ile Bayburt ve 55 konut ile Hakkâri oldu” (TÜİK, 2024, s. 1).

Yıllara Göre Yapılan Toplam Konut Satışı Sayısı (2014–2024)

Kaynak: Veri Kaynağı. (2024). “Yıllara Göre Yapılan Toplam Konut Satışı Sayısı (2014-2024)”. Erişim tarihi: 01.05.2024. Erişim adresi: <https://www.verikaynagi.com/grafik/yillara-gore-konut-satisi/>.

Türkiye’de 2022-2024 arasında konut satışlarının düşmesine neden olan birkaç ekonomik faktör vardır. Türkiye, 2022-2024 döneminde iç ve dış politikadaki belirsizliklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu belirsizlikler, yatırımcı güvenini azaltabilir ve konut talebini olumsuz etkileyebilir. Özellikle siyasi gerilimler, döviz kurlarındaki dalgalanmalar ve ekonomik istikrarsızlık konut alıcılarının satın alma kararlarını ertelemelerine neden olmuştur. Türkiye, 2022-2024 döneminde yüksek enflasyonla mücadele etmiştir. Yüksek enflasyon, inşaat maliyetlerini artırabilir ve konut geliştiricilerinin kar marjlarını daraltabilir. Bu durum, yeni konut arzının azalmasına ve fiyatların yükselmesine neden olup, bu da konut satışlarını olumsuz etkilemiştir. Türkiye, 2022-2024 döneminde yüksek faiz oranlarıyla mücadele etmiştir. Yüksek faiz oranları, konut kredisi maliyetlerini artırabilir ve potansiyel alıcıların krediye erişimini kısıtlayabilir.

Bu durum, konut talebini azaltabilir ve konut satışlarını düşürebilir. Türk lirasının değer kaybetmesi, döviz kurlarındaki dalgalanmalar konut satışlarını olumsuz etkileyebilir. Döviz kurlarındaki belirsizlikler, yatırımcıların konut alımına olan güvenini azaltabilir ve döviz geliri olanların konut satın alma gücünü azaltabilir. COVID-19 salgını, 2022-2024 döneminde Türkiye ekonomisini ve konut piyasasını etkilemiştir. Salgın döneminde sıkı önlemler ve kısıtlamalar, konut satışlarını ve inşaat faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca, salgın nedeniyle iş kayıpları ve gelir kayıpları da konut talebini azaltmıştır. TL'nin dolar ve euro karşısında aşırı değer kaybetmesi Türkiye'deki orta kesim sınıfı hızla fakirleştirmiştir. Bu fakirleşme sonucunda insanlar konut sahibi olamaz hale gelmiştir.

Tablo 3. Sıralı %20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı (%), 2014-2023

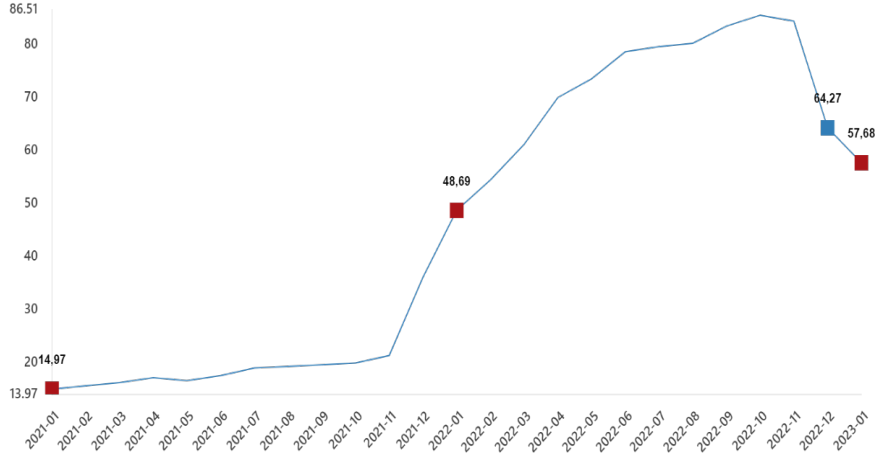
Anket yılı	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gelir referans yılı	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk %20 (En düşük)	6,2	6,1	6,2	6,3	6,1	6,2	5,9	6,1	6,0	5,9
İkinci %20	10,9	10,7	10,6	10,7	10,6	10,9	10,6	10,8	10,4	9,8
Üçüncü %20	15,3	15,2	15,0	14,8	14,8	15,2	14,9	15,1	14,7	14,0
Dördüncü %20	21,7	21,5	21,1	20,9	20,9	21,4	21,1	21,3	20,9	20,5
Son %20 (En yüksek)	45,9	46,5	47,2	47,4	47,6	46,3	47,5	46,7	48,0	49,8

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Kaynak: (Tüik, 2023, s. 1)

“Son yapılan araştırma sonuçlarına göre; en yüksek eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirine sahip %20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 1,8 puan artarak %49,8'e çıkarken, en düşük gelire sahip %20'lik grubun aldığı pay 0,1 puan azalarak %5,9 oldu” (Tüik, 2023, s. 1). Tabloya göre Türkiye'deki “Orta Sınıf”ın gelir dağılımı 2014'te %47,9 iken bu oran 2023'te %44,3'e düşmüştür. Türkiye'de yoksullaşmanın en önemli göstergelerinden birisi de yıllık enflasyon oranlarıdır. Tüketici Fiyat Endeksi, Ocak 2023'te “TÜFE'deki (2003=100) değişim 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %6,65, bir önceki yılın Aralık ayına göre %6,65, bir önceki yılın aynı ayına göre %57,68 ve on iki aylık ortalamalara göre %72,45 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre konut fiyatlarındaki artış 2023 itibarıyla %56,24'tür” (Tüik, 2023, s.1).

Tablo 4. TÜFE yıllık değişim oranları (%), Ocak 2023

Kaynak: (Tüik, 2023, s. 1)

Bu tablo 2021-2023 arasında yaşanan büyük enflasyon oranını göstermektedir. Türkiye, son yıllarda yüksek enflasyonla mücadele etmiştir ve bu durum ekonomik faaliyetler üzerinde geniş kapsamlı bir etkiye sahiptir. Özellikle konut edinimi, yüksek enflasyonun olumsuz etkilerinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Yüksek enflasyon, genellikle mal ve hizmet fiyatlarının artmasına yol açar. Türkiye’de yaşanan yüksek enflasyon da konut fiyatlarında önemli artışlara neden olmuştur. Konut fiyatlarındaki bu artışlar, ev sahibi olmayı düşünen bireylerin ve ailelerin konut edinimini zorlaştırmıştır. Özellikle orta gelirli aileler için uygun fiyatlı konutlara erişim, yüksek enflasyon nedeniyle daha da zorlaşmıştır. Yüksek enflasyon genellikle kredi faiz oranlarını da etkiler. Türkiye’de enflasyonla mücadele kapsamında Merkez Bankası tarafından alınan sıkı para politikaları, kredi faiz oranlarının yükselmesine neden olmuştur. Yüksek kredi faiz oranları, konut kredisi kullanmak isteyen bireylerin ve ailelerin konut edinimini zorlaştırmış ve konut alım güçlerini azaltmıştır. Yüksek enflasyon, genellikle satın alma gücünü azaltır. Türk lirasının değer kaybetmesi ve fiyatların artması, bireylerin ve ailelerin satın alma güçlerini azaltmış ve konut edinimine olan talebi olumsuz etkilemiştir. Özellikle gelir seviyesi düşük olan kesimler, yüksek enflasyon nedeniyle konut edinimini ertelemek zorunda kalmışlardır. Yüksek enflasyon, genellikle yatırımcı güvenini azaltır. Türkiye’de ya-

şanan yüksek enflasyon, yerli ve yabancı yatırımcıların konut sektörüne olan güvenini azaltmış ve yeni konut projelerine olan ilgiyi düşürmüştür. Bu durum, konut arzını etkileyerek konut fiyatlarının daha da artmasına neden olmuştur. Türkiye’de 2020-2024 arasında yaşanan yüksek enflasyon, konut edinimine önemli ölçüde etki etmiştir. Konut fiyatlarındaki artışlar, yükselen kredi faiz oranları, satın alma gücündeki azalma ve yatırımcı güvenindeki azalma, konut edinimini zorlaştırmış ve konut talebini düşürmüştür. Bu durum, Türkiye’deki konut piyasasının dengesizliğine ve konut edinimine olan erişim sorunlarına yol açmıştır. Bu nedenle, enflasyonla mücadele ve konut piyasasının dengelenmesi için etkili politikaların uygulanması önemlidir.

6. Sonuç

Bu makalede, Türkiye’de yoksullar arasında konut güvensizliğini inceleyen araştırmamızın elde ettiği sonuçlar ve bu sonuçların önemi tartışılmıştır. Araştırmanın bulgularına dayanarak, konut güvensizliğinin yoksullukla nasıl ilişkilendiği ve bu durumun sosyal ve ekonomik sonuçları ele alınmaya çalışılmıştır. Araştırma, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliğinin önemli bir sorun olduğunu ortaya koymuştur. Yoksul bölgelerdeki konutların genellikle düşük kaliteli ve sağlıksız olduğu ve altyapı eksiklikleri nedeniyle güvensiz olduğu bulunmuştur. Ayrıca, yoksul hanelerin çoğunun kira ödemekte zorlandığı ve kaliteli konutlara erişimlerinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırma ayrıca, yoksullar arasında konut güvensizliğinin sosyal ve ekonomik sonuçlarına da değinmiştir. Güvensiz konutlar, yoksul ailelerin sağlık sorunlarına yol açabilir ve yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, yetersiz konutlar çocukların eğitime ve sosyal gelişimine zarar verebilir ve ailelerin iş bulma ve gelir elde etme şanslarını azaltabilir.

Araştırmanın bulguları, Türkiye’deki yoksullar arasında konut güvensizliğinin ciddi bir sorun olduğunu ve sosyal adaletsizliklerin bir göstergesi olduğunu göstermektedir. Konut güvensizliği, yoksulların insan haklarına erişimini sınırlamakta ve toplumsal eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Bu nedenle, konut güvensizliğiyle mücadele etmek, yoksullukla mücadelede önemli bir adım olacaktır. Araştırmanın bulguları, kamu politikalarının ve sosyal yardım programlarının

daha etkili bir şekilde yönlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yoksulların kaliteli ve güvenli konutlara erişimini sağlamak için hükümetin ve yerel yönetimlerin daha fazla kaynak ve çaba harcaması gerekmektedir. Ayrıca, konut politikalarının yoksulları ve dezavantajlı grupları hedef alması ve onların ihtiyaçlarını karşılaması önemlidir. Sonuç olarak, Türkiye’de yoksullar arasında konut güvensizliği ciddi bir sorundur ve sosyal adalet ile eşitlik için ele alınması gereken bir konudur. Araştırmanın bulguları, bu konunun önemini vurgulamakta ve çözüm için yapılması gereken adımları belirlemektedir.

Yoksulluk evsizlikte önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, yoksulluğun azaltılması, evsizliğin önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bazı sivil toplum kuruluşları (STK’lar), gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğu azaltmak için düşük gelirli ailelere ve bireylere ‘koşulsuz nakit transferleri’ (UCT) üzerinde çalışmaktadır. Araştırmacılar, UCT’nin alıcılar üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerine rağmen umut verici sonuçlar bulmuştur. Yapılan araştırmalar, yardım alan hanelerin tüketimlerini ve tasarruflarını artırdığını ortaya çıkarmıştır. Aileler gıda ve gıda güvenliğine daha fazla harcama yaparken, gereksiz mal ve hizmetlere ise herhangi bir harcama yapmamışlardır. Bu durum, yoksulluğa yönelik yeni bir yaklaşımın, evsizliğe çözümün bir parçası olarak bu faktörü etkili bir şekilde ortadan kaldıracı olduğunu göstermektedir. Düşük gelirli ailelerin ve bireylerin eğitim ve istihdama erişiminin sağlanması da yoksullukla mücadele ve evsizliğin önlenmesi açısından dikkate alınmalıdır.

Evsizlik ve barınma yoksulluğu sorununu çözmek için bazı çözüm önerileri getirilebilir. Hükümetler, evsizlik ve mekânsal güvencesizlik ile mücadele etmek için uygun konut politikaları oluşturmalarıdır. Bu politikalar, düşük gelirli aileler ve dezavantajlı gruplar için erişilebilir ve uygun fiyatlı konutların inşasını teşvik etmelidir. Kamu-özel ortaklıkları, konut krizine çözüm bulmak için etkili bir yol olabilir. Hükümetler, özel sektörle iş birliği yaparak konut inşası için fon sağlayabilir ve uygun fiyatlı konutların inşasını teşvik edebilir. Düşük gelirli ailelere ve evsizlere kira yardımları sağlanabilir. Bu yardımlar, konut maliyetlerinin karşılanmasına yardımcı olabilir ve ailelerin konut sahibi olmalarını destekleyebilir. Bankalar, düşük gelirli ailele-

re ve evsizlere yönelik daha esnek konut kredisi koşulları sunabilir. Daha düşük faiz oranları, uzun vadeli geri ödeme seçenekleri ve düşük kredi notlarına sahip bireylere kredi imkânları, konut edinimini kolaylaştırabilir. Kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri, eski ve tehlikeli konutları yenileyerek veya yeniden inşa ederek konut kalitesini artırabilir. Bu projeler, kentsel alanlarda yaşayan düşük gelirli ailelere daha iyi konutlara erişim sağlayabilir. Toplum destekli konut programları, evsizlere ve barınma yoksunluğuyla mücadele edenlere destek ve kaynak sağlayabilir. Bu programlar, konut bulma, danışmanlık, mesleki eğitim ve finansal destek gibi hizmetler sunarak evsizliği azaltmaya yardımcı olabilir. Eğitim ve istihdam fırsatlarının artırılması, düşük gelirli ailelerin ve evsizlerin ekonomik durumlarını iyileştirebilir. Eğitim ve mesleki eğitim programları, insanların daha iyi işler bulmalarına ve daha iyi maaşlar kazanmalarına yardımcı olabilir, böylece konut edinimini kolaylaştırabilir.

Bu politikalar, düşük gelirli aileler ve dezavantajlı gruplar için erişilebilir ve uygun fiyatlı konutların inşasını teşvik etmelidir. Kamu-özel ortaklıkları, konut krizine çözüm bulmak için etkili bir yol olabilir. Hükümetler, özel sektörle iş birliği yaparak konut inşası için fon sağlayabilir ve uygun fiyatlı konutların inşasını teşvik edebilir. Örneğin, Türkiye’de TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı), sosyal konut projeleri ile düşük gelirli ailelere uygun fiyatlı konutlar sağlamayı hedeflemektedir. TOKİ’nin yaptığı projeler, özellikle büyük şehirlerdeki konut güvensizliğini azaltmaya yönelik önemli bir adım olmuştur. Ayrıca, bakanlık ve TOKİ, kentsel dönüşüm projeleriyle eski ve tehlikeli konutları yenileyerek, düşük gelirli ailelerin güvenli ve yaşanabilir konutlara erişimini artırmayı amaçlamaktadır.

Düşük gelirli ailelere ve evsizlere kira yardımları sağlanabilir. Bu yardımlar, konut maliyetlerinin karşılanmasına yardımcı olabilir ve ailelerin konut sahibi olmalarını destekleyebilir. Bankalar, düşük gelirli ailelere ve evsizlere yönelik daha esnek konut kredisi koşulları sunabilir. Daha düşük faiz oranları, uzun vadeli geri ödeme seçenekleri ve düşük kredi notlarına sahip bireylere kredi imkânları, konut edinimini kolaylaştırabilir. Kentsel dönüşüm ve yenileme projeleri, eski ve tehlikeli konutları yenileyerek veya yeniden inşa ederek konut kalitesini artırabilir. Bu proje-

ler, kentsel alanlarda yaşayan düşük gelirli ailelere daha iyi konutlara erişim sağlayabilir. Toplum destekli konut programları, evsizlikle ve barınma yoksunluğunla mücadele edenlere destek ve kaynak sağlayabilir. Bu programlar, konut bulma, danışmanlık, mesleki eğitim ve finansal destek gibi hizmetler sunarak evsizliği azaltmaya yardımcı olabilir. Eğitim ve istihdam fırsatlarının artırılması, düşük gelirli ailelerin ve evsizlerin ekonomik durumlarını iyileştirebilir. Eğitim ve mesleki eğitim programları, insanların daha iyi işler bulmalarına ve daha iyi maaşlar kazanmalarına yardımcı olabilir, böylece konut edinimini kolaylaştırabilir.

“Paylaşımlı Konut Havuzları”⁴, bu fikirde, birlikte yaşama ve kaynakları paylaşma kavramına dayalı olarak, bir konut havuzu oluşturulabilir. Bu havuzda, farklı aileler veya bireyler bir araya gelerek bir konut birliği oluştururlar. Bu birlik, bir arazi veya bir konut kompleksi satın alabilir ve bu konutları ortak bir yaşam alanı olarak kullanabilir. Bu konut havuzu, birlikte yaşama maliyetlerini paylaşarak herkes için daha ekonomik bir konut seçeneği sunabilir. Ortak yaşam alanlarında mutfak, banyo ve oturma odası gibi alanlar paylaşılabilir, böylece maliyetler daha da düşürülebilir. Ayrıca, birlikte yaşamak, sosyal etkileşimi artırabilir ve topluluk duygusunu güçlendirebilir. Bu model, özellikle genç profesyoneller, öğrenciler veya yaşlı bireyler gibi belirli gruplar için uygun olabilir. Ayrıca, çevre dostu bir yaşam tarzını teşvik edebilir ve kent-

⁴ “Paylaşımlı Konut Havuzları” fikri, kaynakları paylaşma ve birlikte yaşama kavramlarına dayalı bir modeldir. Bu modelde, farklı aileler veya bireyler bir araya gelerek ortak bir konut birliği oluştururlar. Birlik, genellikle bir arazi veya bir konut kompleksi satın alabilir ve bu alanı ortak yaşam alanı olarak kullanabilir. Bu yaklaşım, yaşam maliyetlerini paylaşarak daha ekonomik bir konut alternatifi sunar. Ortak mutfak, banyo ve oturma odası gibi alanlar paylaşılabilir, bu da maliyetleri daha da düşürür. Ayrıca, birlikte yaşamak, sosyal etkileşimi artırabilir ve topluluk duygusunu güçlendirebilir. Benzer modellerin dünya genelinde bazı örnekleri mevcuttur. Örneğin, “co-housing” (paylaşımlı yaşam alanları) modeli, özellikle Batı Avrupa ve Kuzey Amerika’da popülerdir. İsveç, Danimarka ve Almanya gibi ülkelerde, çevre dostu yaşamı teşvik eden ve topluluk duygusunu güçlendiren bu tür projeler başarıyla uygulanmaktadır. Bu projeler, genellikle yaşlılar, öğrenciler ve genç profesyoneller gibi belirli gruplara yönelik olup, yaşam maliyetlerini azaltmanın yanı sıra sosyal etkileşimi de artırmayı amaçlamaktadır. Türkiye’de benzer bir model henüz yaygın değildir, ancak büyük şehirlerde artan konut talebi, sosyal konut projelerine olan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir. Türkiye’nin toplumsal yapısı, kültürel farklılıklar ve bireysel yaşam alışkanlıkları göz önünde bulundurulduğunda, paylaşımlı konut havuzları, sosyal yapıyı dönüştürme potansiyeline sahip olmakla birlikte, toplumda köklü değişiklikler gerektirebilir. Bu modelin, Türkiye’ye uygun hale gelmesi için yerel topluluklar ve kültür üzerinde kapsamlı araştırmalar yapılması ve pilot projelerle test edilmesi gerekebilir.

sel alanlardaki yoğun konut talebini azaltabilir. Modüler konutlar, hızlı bir şekilde kurulabilen ve ihtiyaca göre genişletilebilen yapılar olarak tasarlanabilir. Ayrıca, taşınabilir konutlar, geçici konut ihtiyacını karşılamak için kullanılabilir ve acil durumlar veya doğal afetler sonrasında kullanışlı olabilir. Mevcut binaların yeniden kullanılması ve dönüştürülmesi, kentsel dönüşüm projelerinin bir parçası olarak konut sorununu çözebilir. Yıkım yerine, var olan binaların dönüşümü ve iyileştirilmesi, sürdürülebilir bir konut politikasının önemli bir unsuru olabilir. Konut projelerinde, topluluk merkezleri, bahçeler ve ortak yaşam alanları gibi sosyal mekânlar oluşturulabilir. Bu, komşuluk ilişkilerini güçlendirebilir, dayanışmayı teşvik edebilir ve izolasyonu azaltabilir. Geleneksel inşaat malzemeleri yerine, geri dönüştürülmüş malzemeler veya yenilikçi yapı malzemeleri kullanılabilir. Ayrıca, 3D baskı teknolojisi gibi yeni inşaat teknolojileri de daha hızlı, daha ucuz ve daha sürdürülebilir konutların üretilmesine olanak tanır. Kooperatif konut modelleri, konut sahipliğini kolektif bir şekilde yöneten ve paylaşan gruplar için uygun bir seçenek olabilir. Bu modellerde, bireyler bir araya gelerek bir kooperatif oluşturur ve konut mülkiyetini kolektif olarak yönetirler. Akıllı şehir teknolojileri, konutların daha verimli ve sürdürülebilir olmasına yardımcı olabilir. Akıllı ev sistemleri, enerji ve su tasarrufu sağlayabilirken, akıllı şehir planlaması, trafik, çevre kirliliği ve yaşam kalitesi gibi faktörleri iyileştirebilir. Bu yenilikçi yaklaşımlar, konut sorununun çözümü için geleneksel yöntemlerin ötesine geçmeyi ve daha sürdürülebilir, erişilebilir ve toplum odaklı konut politikaları geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu tür yaklaşımların benimsenmesi, konut sorunlarını daha etkili bir şekilde ele almaya ve toplumsal refahı artırmaya yardımcı olabilir.

Konut güvensizliği, özellikle düşük gelirli kesimler için büyük bir sosyal sorun olmaya devam etmektedir. Yenilikçi inşaat malzemeleri ve teknolojiler, konut üretiminde verimliliği artırırken, genellikle daha yüksek maliyetler ve teknolojik altyapı gereksinimleriyle birlikte gelmektedir. Bu nedenle, kent yoksulları için geliştirilecek konut politikaları, özellikle ekonomik erişilebilirlik ve uygun maliyetli çözümler odaklı olmalıdır. Akıllı şehir teknolojileri ve yenilikçi inşaat yöntemleri gibi stratejiler, daha geniş kapsamlı kentsel dönüşüm projelerinde etkili olabilirken, bu tür projelerin finansal yüklerini hafifletecek sosyal destek mekanizmaları ve hükümet

destekli fonlar gerekmektedir. Bu bağlamda, kent yoksullarının konut ihtiyaçlarına yönelik politikaların yalnızca teknolojik yenilikleri değil, aynı zamanda düşük gelirli aileler için doğru-
dan ve etkili ekonomik çözümler sunacak modelleri de içermesi gerekmektedir. Sadece mali-
yet odaklı değil, toplumsal adalet ve eşitlik ilkelerine dayalı bir yaklaşım, sürdürülebilir konut
politikalarının temelini oluşturmaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makale için etik kurul izni alınmasına gerek yoktur. Araştırma ve yayın etiğine uygun hare-
ket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Makale tek yazarlıdır.

Destek Beyanı

Araştırma herhangi bir destek almamıştır.

Çıkar Beyanı

Makale tek yazarlıdır. Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Birleşmiş Milletler Türkiye. (2023). “BM kalkınma uzmanları, deprem felaketinin ardından Türkiye’de 1,5 milyon kişinin evsiz kaldığı uyarısında bulundu”. Erişim tarihi: 01.05.2024. Erişim adresi: <https://turkiye.un.org/tr>.
- Broton, K. M., & Goldrick-Rab, S. (2018). Going without: An exploration of food and housing insecurity among undergraduates. *Educational Researcher*, 47(2), 121-133.
- Decker, Samantha. (2020). “5 Facts About Homelessness in Turkey”. Erişim tarihi: 01.05.2024. Erişim adresi: <https://borgenproject.org/homelessness-in-turkey/>.
- DeLuca, S., & Rosen, E. (2022). Housing insecurity among the poor today. *Annual Review of Sociology*, 48, 343-371.
- Gottdiener, M., Hohle, R., & King, C. (2019). *The new urban sociology*. Routledge.
- Homeless World Cup. (2024). “Global Homelessness Statistics”. Erişim tarihi: 02.05.2024. Erişim adresi: <https://www.homelessworldcup.org/homelessness-statistics/>.
- James, L., Daniel, L., Bentley, R., & Baker, E. (2022). Housing inequality: A systematic scoping review. *Housing Studies*, 1-22.

- Krivo, Lauren J; Kaufman, Robert L. (2004). "Housing and Wealth Inequality: Racial-Ethnic Differences in Home Equity in the United States". *Demography*. 41 (3): 585-605.
- Olsen, G. M. (2012). Housing, housing policy, and inequality. In *The Routledge Handbook of the Welfare State* (pp. 354-368). Routledge.
- Paton, K. (2013). HSA special issue: Housing in "hard times": Marginality, inequality and class. *Housing, Theory and Society*, 30(1), 84-100.
- Sen, Amartya (1999). *Development as Freedom*. New York: Oxford University Press.
- Stephens, M., & Leishman, C. (2017). Housing and poverty: A longitudinal analysis. *Housing studies*, 32(8), 1039-1061.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2023). *On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı Yayınları.
- TCMB. (2024). "Konut Fiyat Endeksi, Şubat 2024". Erişim tarihi: 03.05.2024. Erişim adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/istatistikler/reel+sektor+istatistikleri/konut+fiyat+endeksi/>.
- TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası. (2023). *Türkiye’de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı Raporu*. Ankara: TMMOB Yayınları.
- Tosun, G., & Tosun, T. (1995). Türkiye’de kentleşme-siyasal yapılanma ilişkisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 28(4), 45-63.
- Tunstall, R., Bevan, M., Bradshaw, J., Croucher, K., Duffy, S., Hunter, C., ... & Wilcox, S. (2013). The links between housing and poverty: an evidence review. *York: Joseph Rowntree Foundation*.
- TÜİK. (2023). "Gelir Dağılımı İstatistikleri, 2023". Erişim tarihi: 03.05.2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-Dagilimi-Istatistikleri-2023-53711>.
- TÜİK. (2023). "Tüketici Fiyat Endeksi, Ocak 2023". Erişim tarihi: 30.04.2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Ocak-2023-49655>.
- TÜİK. (2023). "Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2023". Erişim tarihi: 03.05.2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2023-53713>.
- TÜİK. (2024). "Konut Satış İstatistikleri, Mart 2024". Erişim tarihi: 03.05.2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Konut-Sat%C4%B1%C5%9F-%C4%B0statistikleri-Mart-2024-53767&dil=1>.
- Veri Kaynağı. (2024). "Yıllara Göre Yapılan Toplam Konut Satışı Sayısı (2014-2024)". Erişim tarihi: 01.05.2024. Erişim adresi: <https://www.verikaynagi.com/grafik/yillara-gore-konut-satisi/>.

Woolcock, M. (2007). Toward an Economic Sociology of Chronic Poverty: Enhancing the Rigor and Relevance of Social Theory. *Chronic Poverty Research Centre Working Paper*, (104). 1-20.

Yinger, John. (2001). "Housing Discrimination and Residential Segregation as Causes of Poverty", in Sheldon H. Danzinger and Robert H. Haveman (eds.) *Understanding Poverty*, pp. 359-391, New York: Russell Sage Foundation.

Extended Summary

In this article, we discuss the results of our research on housing insecurity among the poor in Turkey and the significance of these findings. Based on our research, we aim to explore the relationship between housing insecurity and poverty, as well as the social and economic repercussions of this issue. The study reveals that housing insecurity is a significant problem among Turkey's impoverished population. Housing in impoverished areas is often substandard, unsanitary, and unsafe due to infrastructure deficiencies. Many of the poorest households struggle to afford rent, limiting their access to quality housing. Furthermore, the research highlights the social and economic consequences of housing insecurity among the poor. Unsafe housing can lead to health issues for impoverished families, diminish quality of life, hinder children's education and social development, and reduce families' employment and income prospects.

The findings underscore that housing insecurity among Turkey's poor is a grave issue and indicative of social injustices. It restricts the poor's access to fundamental human rights and exacerbates social inequalities. Hence, addressing housing insecurity is crucial in the fight against poverty. The research stresses the need for more effective public policies and social assistance programs. Both the government and local authorities should allocate more resources and efforts to ensure that the poor have access to safe and high-quality housing. It's imperative for housing policies to target the needs of impoverished and marginalized groups.

Moreover, poverty is identified as a significant factor contributing to homelessness. Therefore, poverty alleviation plays a crucial role in preventing homelessness. Some NGOs advocate for unconditional cash transfers (UCT) to low-income families and individuals in developing countries as a means to alleviate poverty. Research indicates promising outcomes of UCT, with recipients increasing their consumption and savings, particularly on essentials like food, without spending on unnecessary goods and services. This underscores a promising approach to poverty alleviation as part of the solution to homelessness.

Various solutions can be proposed to address homelessness and housing insecurity. Governments should formulate housing policies that prioritize combating homelessness and ensuring accessible and affordable housing for low-income families and disadvantaged groups. Public-private partnerships can be effective in addressing the housing crisis by facilitating funding for housing construction. Rental assistance, flexible housing loan terms from banks, urban renewal projects, and community-supported housing programs are also viable solutions. Additionally,

enhancing educational and employment opportunities for low-income families and the homeless can improve their economic situation and facilitate access to housing.

Furthermore, the concept of “Shared Housing Pools” presents an innovative idea centered on communal living and resource-sharing. By forming housing associations, families or individuals can collectively purchase land or residential complexes, thus creating affordable housing options. Shared living spaces such as kitchens, bathrooms, and living rooms further reduce costs and promote social interaction and community cohesion. This model is particularly suitable for specific groups like young professionals, students, or older individuals and can contribute to environmentally friendly living while alleviating urban housing demands.

In addition to innovative housing solutions, such as modular dwellings, portable housing, and the reuse of existing buildings, cooperative housing models and smart city technologies offer sustainable and community-oriented approaches to housing. Smart home systems and city planning can enhance housing efficiency, sustainability, and overall quality of life. These progressive approaches aim to address housing challenges more effectively and improve social well-being.